

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

**Tilapäiset alaköysiradat seikkailukasvatuksen
menetelmänä**

Nina-Vanessa Lahtela & Henna Mäntynen

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

Toukokuu / 2018

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Nina-Vanessa Lahtela & Henna Mäntynen	Sivumäärä 43 ja 2 liitesivua
Työn nimi Tilapäiset alaköysiradat seikkailukasvatuksen menetelmänä	
Ohjaava(t) opettaja(t) Tiina Valkendorff	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Humanistisen ammattikorkeakoulun ToiMeen! -hanke, Jussi Mui-tari	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyö on tehty Humanistisen ammattikorkeakoulun ToiMeen! – Toiminnalliset menetelmät avuksi aineen opettajan arkeen -hankkeelle. Sen tavoitteena on avata lukijalleen, mitä seikkailukasva-tus on ja miten se vaikuttaa nuorisotyön sekä koulumaailman kentillä. Toisena tavoitteena on lisätä alaköysiratojen näkyvyyttä kasvatuksellisena menetelmänä.</p> <p>Opinnäytetyömme on ajankohtainen, sillä kirjoitettua tietoa tai yhtenäisiä rakennus- ja ohjaamisohjeita tilapäisistä alaköysiradoista ei löydy. Seikkailukasvatuksen kasvattaessa kovaa vauhtia näkyvyyttään on tärkeää, että kaikki tieto menetelmän eri välineistä olisi helposti saatavilla. Työn tuotoksena teimme oppaan alaköysiratojen rakentamiseen ja ohjaamiseen, joka löytyy ToiMeen! -hankkeen internetsivuilta. Yhtenäisten ohjeiden avulla toimintaa voidaan tehdä turvallisesti.</p> <p>Kerätäksemme lisää tietoa alaköysiratojen hyödyntämisestä teimme kyselyn alan toimijoille. Kysely lähetettiin sähköpostin muodossa henkilöille, joiden tiedettiin käyttävän alaköysiratoja työssään. Sen avulla selvitimme käyttäjien kokemuksia, taustaa ja erilaisia näkemyksiä alaköysiratojen rakentamises-ta, turvallisuudesta sekä ohjaamisesta.</p> <p>Oppaan toimivuutta ja hyödyllisyyttä testasi testiryhmä. Heidän palautteensa osoittaa oppaan olevan hyödyllinen myös aloitteleville ohjaajille. Erityisesti videot olivat nopeuttaneet rakennusprosessia. Opasta ja ohjeita voi kehittää jatkuvasti. Muutaman vuoden päästä voitaisiin tutkia esimerkiksi sitä, kuinka moni opettaja on ottanut menetelmän käyttöönsä ja minkälaisia kokemuksia he saivat.</p>	
Asiasanat: Seikkailukasvatus, elämyspedagogiikka, käsikirjat, nuorisotyö, toiminnalliset menetelmät	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
A Bachelor's degree in youth work and civic activities

ABSTRACT

Author Nina-Vanessa Lahtela & Henna Mäntynen	Number of Pages 43 Attachments 2
Title Temporary Low Ropes Courses as a Part of Outdoor Adventure Education	
Supervisor(s) Tiina Valkendorff	
Subscriber and/or Mentor ToiMeen! project, Jussi Muittari	
<p>Abstract</p> <p>The aim of the thesis is to support people in understanding the meaning of outdoor adventure education and what it has to offer in the field of youth and school work. The thesis was commissioned by the project ToiMeen! - Activity-based methods as a tool in substance teachers' every-day work. The objective of the thesis was to increase the coverage of temporary low ropes courses as an educational method. The subject is current since there is no written information about low ropes courses, nor any consistent guidelines or instructions how to build ropes courses.</p> <p>The product of the thesis is a guide about how to build and instruct temporary low ropes courses. A questionnaire was developed to gather more information about the use of low ropes courses. The questionnaire was sent by e-mail to people who are known for using temporary low ropes courses in their work. The results indicate that there is a need for a guide on low ropes courses and consistent instructions.</p> <p>The guide was tested with a test group. The feedback of the test group shows that the guide is useful for beginner instructors and the videos that were made supported the building process. The thesis creates a great base for further development. In a few years it would be worth following-up how many teachers have used the methods and what their experiences are. Based on the findings the guide could be improved.</p>	
Keywords: Adventure education, experiential education, youth work, manuals, activity-based methods	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 OPINNÄYTETYÖN PROSESSI	6
2.1 ToiMeen! -hanke	6
2.2 Opinnäytetyön tarve ja tavoite	7
2.3 Opinnäytetyön tiedonhankinta	8
3 SEIKKAILUKASVATUS	9
3.1 Seikkailukasvatuksen historia	9
3.2 Seikkailukasvatuksen perusteet	12
3.3 Elämyspedagogiikka	14
3.4 Turvallisuus	15
3.5 Seikkailukasvatus nuorisotyössä	18
3.6 Koulumaailman toiminnallistaminen	20
3.7 Alaköysiradat	23
4 "ALAKÖYSIRADAT MENETELMÄNÄ" -OPAS	26
5 TUTKIMUSMENETELMÄ	28
6 TULOKSET	29
6.1 Kyselyn tulokset	29
6.2 Käsikirjan "testiryhmän" tulokset	32
6.3 Oma arvio	34
7 YHTEENVETO	38
LÄHTEET	40
LIITTEET	44

1 JOHDANTO

Seikkailukasvatus saavuttaa vuosi vuodelta yhä suuremman yleisön. Menetelmänä se on kasvattanut näkyvyyttä niin koulumaailmassa, nuorisotyössä kuin yrityspuolella. Seikkailukasvatuksessa kasvatuksen välineenä käytetään esimerkiksi melontaa, kiipeilyä, retkeilyä ja alaköysiratoja. Luonto oppimisympäristönä avaa uudenlaisen mahdollisuuden oman minuuden etsimiselle sekä minäpystyvyyden ja itsereflektiokyvyn löytymiselle ja kehittämiselle. Itsereflektiokyvyllä tarkoitetaan yksilön kykyä ymmärtää omien tekojensa seuraukset, omat vahvuudet ja heikkoudet sekä kykyä tarkastella itseään muiden silmin. Seikkailukasvatus menetelmänä tukee yksilön kasvua kokonaisvaltaisesti ja sitä voidaan hyödyntää erilaisten ja eri ikäisten ryhmien kanssa, kuten esimerkiksi erityisluokkien, maahanmuuttajaryhmien, päiväkotiryhmien ja työryhmien kanssa.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on lisätä tietoisuutta seikkailukasvatuksesta ja sen vaikutuksista nuorisotyöhön ja koulumaailman opetusmenetelmien toiminnallistamiseen. Opetusmenetelmiä voidaan toiminnallistaa pitämällä oppitunteja perinteisten luokkien ulkopuolella ja hyödyntämällä ympärillä olevia maastoja ja materiaaleja oppiaineiden tukena. Työssä pohdimme erityisesti alaköysiratojen hyödyntämistä seikkailukasvatuksen menetelmänä sekä kerromme opinnäytetyön ja produktin prosesseista. Alaköysiradat tarkoittavat matalalle, maksimissaan osallistujan polven korkeudelle rakennettuja köysiratoja jotka toimivat esimerkiksi ryhmäyttämisen sekä motorikan, ongelmanratkaisutaitojen ja koordinaatiokyvyn kehittämisen välineenä. Opinnäytetyömme aihe on ajankohtainen, sillä alaköysiradoista menetelmänä ei löydy kirjoitettua tietoa tai ohjeita. Haluamme edistää seikkailukasvatuksen hyödyntämistä Suomessa ja tarjota kaikille aiheesta kiinnostuneille mahdollisuuden tutustua yhteen seikkailukasvatuksen työkaluun. Produktina olemme tehneet oppaan alaköysiratojen rakentamisesta ja ohjaamisesta, jonka tarkoituksena on luoda yhtenäiset ohjeet menetelmän tueksi. Opinnäytetyön tilaajana on Humanistisen ammattikorkeakoulun ToiMeen! -hanke.

2 OPINNÄYTETYÖN PROSESSI

2.1 ToiMeen! -hanke

Opinnäytetyömme tilaaja on Humanistisen ammattikorkeakoulun ToiMeen - Toiminnalliset menetelmät avuksi aineenopettajan arkea -hanke. Tilaajan edustajana on seikkailukasvatuksen lehtori Jussi Muittari, joka toimii hankkeessa projektityöntekijänä. Hankkeen projektipäällikkönä toimii Kim Lindblad. Hanke on kolmivuotinen ja se on rahoitettu opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämällä erityisavustuksella, joka alkoi vuonna 2015 ja päättyy toukokuussa 2018. ToiMeen-hanke tekee läheistä yhteistyötä Liikkuva koulu -projektin kanssa. Hankkeen tavoitteena on tarjota aineenopettajien käyttöön koulutuspaketti, jonka avulla toiminnallistaa oppilaiden kouluarkea. Koulutuspaketti on saatavilla sekä suomeksi, että ruotsiksi ja paketista luodaan myös E-kirjaversio. (ToiMeen! 2018.)

Uuden opetussuunnitelman mukaisesti oppilaiden tulisi liikkua liikuntatuntien lisäksi vähintään 60 minuuttia viikossa. Hankkeen tavoitteena on mahdollistaa liikkumisen lisäämistä oppitunteja toiminnallistamalla juuri koulutuspaketin avulla. Koulutuspaketti sisältää muun muassa kymmenen matalan kynnyksen toiminnallista menetelmää, jotka eivät vaadi suuria konkreettisia hankintoja. Menetelmät ovat erilaisia leikkejä ja toimintoja, jotka tukevat eri oppiaineita ja soveltuvat erilaisille ja eri ikäisille ryhmille. Yhtenä osana koulutuspakettia on myös tekemämme opas alaköysiratojen rakentamisesta ja ohjaamisesta. Materiaalien käyttöön on tarjottu työpajamuotoisia koulutuksia vuosina 2015-2018, lukuun ottamatta tekemääme alaköysirata-pakettia. (Mt. 2018.) Tehtävänäimme oli luoda paketti, joka tarjoaa niin kattavat ohjeet menetelmän käyttöön, ettei se vaadi lisäkoulutusta. Alaköysirata-paketti vaatii kuitenkin enemmän hankintoja.

Jatkohankkeen vaihtoehtoa on harkittu, mutta varmuutta jatkumisesta ei vielä ole. Mikäli kuitenkin jatkorahoitusta päätettäisiin hakea, kohteena olisi seuraavaksi toisen asteen koulutuksen toiminnallistaminen. (Lindblad 2018.)

2.2 Opinnäytetyön tarve ja tavoite

Idea opinnäytetyölle syntyi alun perin tarpeesta luoda Humanistisen ammattikorkeakoulun seikkailukasvatuksen suuntautujille sekä seikkailukasvatuksen vaihtopöilaille alaköysiratojen käsikirja. Sen tarkoituksena olisi olla tukena suuntautumisopinnoissa; oppaasta voisi aina tarvittaessa tarkistaa eri rakennuksen vaiheet ja ohjeet eikä näin ollen opettajien tarvitsisi olla aina konkreettisesti ohjeistamassa.

Oppaan ja yhtenäisten ohjeiden tarve vahvistui entisestään suunnitellessamme ja toteuttaessamme kahden muun oppilaan kanssa tapahtumapäivän alaköysiratoja hyödyntäen. Tapahtuma järjestettiin Konalan Vähätuvan leikkipuistolle ja iltapäiväkerholaisille marraskuussa 2016. Omaa rakentamistamme ja ohjaamistamme olisi helpottanut kirjallinen materiaali aiheesta sekä konkreettiset rakennusohjeet. Näimme yhdessä lehtorimme kanssa tilaisuuden lähteä rakentamaan ”alaköysiradat menetelmänä” -kokonaisuutta. Opinnäytetyön tilaajan edustaja ehdotti produktin tekemistä ToiMeen! -hankkeen alle, jotta se saisi näkyvyyttä myös opettajien keskuudessa. Sitä kautta käsikirjaa voitaisiin kuitenkin hyödyntää myös tulevissa seikkailukasvatuksen opinnoissa.

Päällimmäinen tarve opinnäytetyöllemme on kirjoitetun tiedon ja yhtenäisten ohjeiden uupuminen; eri toimijoilla eri puolella Suomea voi olla erilaiset tyylit opettaa ja rakentaa alaköysiratoja. Opinnäytetyöllämme haluamme selvittää, voimmeko työn avulla lisätä tietoisuutta alaköysiradoista sekä kehittää niitä. Oppaamme antaa kattavat perustaidot rakentamiseen ja ohjaamiseen, josta muiden on helppoa jatkaa kehittämistä. Tieto ja tunnettavuus alaköysiradoista tuovat sen yhä suuremman joukon näkyville sekä saataville. Reaktiota voisi kuvata dominoefektinä, jossa yhden kokeiltua toinen ja kolmaskin kokeilee.

Toisena perusteluna voisi mainita oman henkilökohtaisen kiinnostuksemme seikkailukasvatusta ja alaköysiratoja kohtaan. Meillä oli jo seikkailukasvatuksen suuntautumisopinnojen alkaessa selkeä ajatus siitä, että tekisimme toiminnallisen opinnäytetyön jollakin tavalla seikkailukasvatuksellisesta näkökulmasta. Seikkailuradat ja tari-

nalliset toimintapolut ovat erinomainen menetelmä erilaisten ja eri ikäisten ryhmien kanssa. Haluamme opinnäytetyöllämme luoda matalan kynnyksen menetelmän kaikille nuorten kanssa toimiville ryhmänohjauksen tueksi. Alaköysiradoista on helppo aloittaa seikkailukasvatuksellinen toiminta niin ryhmän, kuin ohjaajan näkökulmasta.

Opinnäytetyön ajatusta tuki yhteiskuntamme kasvava tarve luoda ulkona liikkumisen mahdollisuuksia ja tukea aktiivista osallistumista sekä toiminnallisuutta. Seikkailukasvatuksen menetelmät tukevat näitä tarpeita ja tavoitteita. Aidot ympäristöt aktivoivat ja halu toimintaan kasvaa. Lisäksi seikkailukasvatuksen avulla osallistujalla on mahdollisuus itsereflektiivisyyden kehittymiseen sekä itsensä ylittämiskokemuksiin ja henkiseen kasvuun. Itsenäistymisen, henkisen kasvun sekä elämönhallintataitojen voisi sanoa olevan nuoren elämän keskiössä, joita tukemalla voidaan vahvistaa nuoren kasvua yhteiskuntamme aktiiviseksi toimijaksi.

Tavoitteenamme on saavuttaa mahdollisimman moni seikkailukasvatuksellisia menetelmiä käyttävä henkilö, sekä herätellä kiinnostusta ihmisissä, joille seikkailukasvatus käsitteenä on vieraampi. Koska alaköysiradat ovat matalan kynnyksen seikkailukasvatuksellinen menetelmä ja tärkeä ryhmäytymisen väline, pidämme ehdottoman tärkeänä koota aiheesta materiaalia ja ohjeita. Voisi sanoa, että seikkailukasvatusta oppii itse tekemällä ja muilta oppimalla. Kuitenkin olisi hyvä, että kaikilla olisi yhtenäiset linjaukset joita noudattaa. Produktia tehdessämme törmäsimme usein siihen tosiasiaan, että harvempi seikkailukasvatuksen käyttäjäkunnan ulkopuolinen henkilö tietää mitä alaköysiradat ovat ja minkälaisia kasvatuksellisia tavoitteita niillä voi ryhmätoiminassa olla. Haluamme antaa kaikille alaköysistä kiinnostuneille toimivan, monipuolisen ja edullisen ryhmäyttämisen menetelmän. Lisäksi tavoitteenamme on antaa opettajille työkaluja opetustuntien toiminnallistamiseen. Toivomme, että opinnäytetyömme avulla heräisi innostus jatkaa ja kehittää uusia rakentamisen ja ohjaamisen tyylejä. Näin ollen opinnäytetyömme saattaa tulevaisuudessa olla pieni osa suurempaa kokonaisuutta.

2.3 Opinnäytetyön tiedonhankinta

Opinnäytetyöprosessin alkaessa tammikuussa 2018 pohdimme ja suunnittelimme mistä löytäisimme riittävästi kirjallista tietoa työn tekemiseen. Tärkeimpänä tiedonhankinnassa koimme etsiä lähteitä, jotka kiinnostivat ja motivoivat itseämme sekä tukivat oman kokemuksen kautta saatua tietopohjaa. Kirjallisuutta etsimme sekä oman koulumme, Helsingin yliopiston, että Nuorisotiedon kirjaston tietokannoista. Vaikka aiheen rajausta on tärkeä osa opinnäytetyön suunnittelemista, emme halunneet työn alkuvaiheessa rajata aihetta liian tarkkaan. Punaisen langan löytyminen vaatisi erilaisten lähteiden tutkimista, joten keräsimme tietokannoista ison listan kirjallisuutta, jotka lainasimme luettavaksi. Vähitellen hahmottui ajatus siitä, mitä haluaisimme opinnäytetyössämme painottaa ja miten liittää kirjallisuus nuorisotyöstä ja koulumaa-ilmasta alaköysiratoihin. Kirjallisuutta etsimme muun muassa seikkailukasvatuksesta, elämyspedagogiikasta, ohjaamisesta, turvallisuudesta, nuorisotyöstä, arjen hallinnasta ja uudesta opetussuunnitelmasta. Lisäksi toisella meistä oli mahdollisuus koko opinnäytetyöprosessin aikana oppia aiheesta ja kerätä työhömmme materiaalia työharjoittelussaan Outward Bound Finlandilla. Kyseessä on opetus- ja kulttuuriministeriön nimeämä nuorisotyön palvelujärjestö, jonka tavoitteena on edistää seikkailukasvatuksen ja elämyspedagogiikan näkyvyyttä sekä käyttöä Suomessa (Outward Bound Finland 2017b).

Ensimmäisenä haasteena koimme seikkailukasvatuksen ja elämyspedagogiikan määrittäykset ja niiden omien erityispiirteiden huomioimisen. Toisena haasteena, mutta myös opettavaisena puolestaan koimme oman havainnointi- ja kokemustiedon liittämisen kirjoitettuun tietoon. Oma osaamistamme olemme ammentaneet refleктоimalla, miten muut kanssaopiskelijat ja lehtorit ovat ohjanneet ja hyödyntäneet ratoja. Näistä olemme keränneet ideoita omiin tietopankkeihimme. Olemme myös havainnoineet, kuinka seikkailukasvatuksen lehtorit ja muut ammattilaiset käyttävät seikkailukasvatusta eri ryhmien kanssa.

3 SEIKKAILUKASVATUS

3.1 Seikkailukasvatuksen historia

Seikkailukasvatuksesta on viime vuosina kiinnostuttu yhä enemmän. Menetelmänä se ei kuitenkaan ole uusi. Se voidaan yhdistää jo muinoin tehtyihin seikkailullisiin löytöretkiin, joiden tarkoituksena oli löytää uusia maita ja kultaa. Nykypäivän seikkailukasvatuksessa ja muinaisissa löytöretkissä samoina piirteinä ovat kokemusten etsiminen ja niistä kertominen. Löytöretkien tavoitteet kokemusten etsimisessä olivat kuitenkin hieman erilaisempia kuin meidän nykyään. Esimerkiksi 600 e.Kr kokemusten tarinallistamisella on pyritty häättämään kilpailevat retkikunnat. Löytöretkeilyn ansios- ta myös ulkomaankauppa vahvistui, joka puolestaan innosti uusiin seikkailuihin ja etsimään uusia paikkoja. Ulkomaankaupalta ja uusilta paikoilta toivottiin yksilöille lisää vaurautta ja mainetta. Saatu vauraus ja maine eivät kuitenkaan riittäneet; haluttiin yhä enemmän ja vielä suurempia seikkailuja. (Cavén 1995, 7.) Sama piirre näkyy seikkailukasvatuksessa vielä tänä päivänä; elämykset, kokemukset ja onnistumisen tunteet halutaan kokea uudestaan, yhä suurempina.

500 e.Kr on Antiikin Kreikassa ymmärretty esimerkiksi kiipeilyn hyödyt nuorten kasvattamisessa emotionaalisesti ja fyysisesti. Kaikki eivät tosin ajatelleet vain nuorten henkistä hyvinvointia ja kasvua, vaan ajateltiin, että kiipeily vahvistaa nuoria sotilaina ja kaupunkilaisina. (Mt., 7.) Nykypäivän seikkailukasvatuksen ajatuksen voisi sanoa tukevan enemmän yksilön ja ihmisen vahvistumista.

Ensimmäinen seikkailukasvatukseen liittyvä koulu perustettiin vuonna 1419 Euroop- paan, Cape st. Vincentiin. Se nimettiin Merenkulkukouluksi ja siellä oli mahdollista tutustua ja harjoitella seikkailua. Tähän aikaan seikkailut muuttuivat myös enemmän kansallisiksi, eikä ne olleet ainoastaan yksilöiden saavutuksia. Tämä oli seurausta siitä, että löytöretkeilijät löysivät monia uusia merkittäviä paikkoja, kuten Kristoffer Kolumbus Pohjois-Amerikan. Kun uusia maita löydettiin ja vuoristoja huiputettiin, kiinnostuttiin lisää seikkailun antamista mahdollisuuksista, joita Merenkulkukoulu tuki. (Mt., 7.)

Ensimmäiseksi suuremmaksi seikkailukasvatuksen menetelmäksi nousi vuoristokiipeily. Vuoristokiipeilyn ideana ei enää ollut ainoastaan uuden tiedon etsiminen, vaan sitä tehtiin enemmän oman itsensä vuoksi. Tästä innostuneena perustettiin vuonna 1857 the British Alpine Club. (Mt., 8.) Kun seikkailu alettiin kokea itsensä vahvistavana toimintana, alettiin myös luontoa pitää energiana lisäävänä paikkana. Tästä herä-

tyksestä syntyi monia uusia järjestöjä eri puolille maailmaa. Järjestöt toimivat aluksi lähinnä luonnon puolesta eli suojelivat luontoa ja yrittivät keksiä ratkaisuja luonnon voimavarojen säästämiseen. Vähitellen kuitenkin syntyi järjestöjä, jotka keskittyivät luonnon ja ihmisen väliseen suhteeseen. Ensimmäinen tämänlainen järjestö oli Boy Scouts eli nykyinen Partiolaik. Sen ajatuksen takana oli yhdysvaltalainen Ernest Thompson-Seton, joka tunnetaan myös seikkailukasvatuksen uranuurtajana. Boy Scouts perustettiin Yhdysvaltoihin 1908 ja Suomeen liike rantautui vuonna 1910. Sen perusajatuksena oli tarjota pojille erilaisia toimintoja, jotka vahvistavat yksilöä. Näitä toimintoja olivat muun muassa ulkoilu, liikunta ja luovuus. Partiolaikkeen jälkeen alettiin enenevässä määrin hyödyntämään seikkailua nuorten persoonallisuuden vahvistamisessa ja kasvattamisessa. (Mt., 8.)

Ajatukset kehittyivät ja uusia järjestöjä ja kouluja syntyi. Tärkein järjestö vielä tänäkin päivänä seikkailukasvatuksen kentällä on Outward Bound, joka perustettiin 1941 Iso-Britanniassa (mt., 8). Sen perustajiin kuului Kurt Hahn (1886-1974), joka on tunnetuin uuden elämyspedagogiikan kehittäjä (Outward Bound 2017a). Hahn ei käyttänyt vain yhtä teoriaa vaan otti vaikutteita monen suuren ajattelijan ajatuksista. Teoriassaan Hahn näki neljä elementtiä. Elementit olivat fyysinen harjoittelu, joka tuo rohkeutta, kuntoa ja kestävyyttä. Toisena elementtinä oli projekti, joka vahvisti mielikuvitusta, suunnittelutaitoja, organisoimista, käsillä tekemistä ja rasiusten kestämisestä. Lisäksi elementteihin kuului retki ja pelastuskoulutus. Retket lisäsivät aloitteellisuutta, itsensä voittamista ja päätöksentekokykyä. Pelastuskoulutus puolestaan opetti riskien arvioimista ja vastuunottamista sekä itsestä että muista. (Mt.)

Outward Bound järjestönä toi selkeästi esille sen mitä Hahn ajatteli; seikkailukasvatuksen tarkoituksena on vahvistaa yksilöä niin fyysisesti, kuin henkisesti (Cavén 1995, 8). Tarkoituksena ei ollut seikkailla vain seikkailun vuoksi (Outward Bound 2017a). Outward Boundin koulutus- ja kasvatusjärjestelmä keskittyi tukemaan näitä elementtejä. Järjestö toimi innoittajana myös Yhdysvaltoihin vuonna 1962 perustetulle the Colorado Outward Bound School:ille. Koulussa arvostettiin ja opetettiin haasteiden sietämistä. Ajateltiin, että ne tuovat yksilölle aloitteellisuutta, itseluottamusta sekä kykyä ymmärtää ja kunnioittaa toisia. (Cavén 1995, 9.)

Seikkailukasvatuksen suosion noustessa tuli tarve yhä useammalle koulutetulle ohjaajalle. Tätä varten perustettiin NOLS eli National Outdoor Leadership School vuonna 1965. Suomeen seikkailuohjaajien koulutus saapui vuonna 1991. Sitä alkoi ensimmäisenä tarjoamaan Suomen seikkailukasvatuksen Tuki ry ja myöhemmin Peräpohjola-opisto. (Mt., 9.) Nykyään myös Humanistinen ammattikorkeakoulu tarjoaa mahdollisuuden opiskella seikkailuohjaajaksi (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2018). Voimme siis todeta, että seikkailukasvatus on saanut alkunsa uuden etsimisestä. Etsiminen yhdistää löytöretkeilystä alkaneen seikkailun sekä meidän seikkailumme. Nykypäivänä etsimme tosin hieman eri asioita, kuten itseämme ja omia voimavarojamme.

3.2 Seikkailukasvatuksen perusteet

Seikkailut ajatellaan usein suurina ja upeina tapahtumina. Sitä voi kuitenkin tapahtua arjessakin. Tästä johtuen seikkailun määrittäminen on varsin haastavaa. Jokainen ihminen kokee seikkailun omalla tavallaan. (Keskinen 2015, 15.) Seikkailukasvatusta on yritetty määrittää esimerkiksi sillä, että kaikki toiminta, joka johtaa epävarmaan lopputulokseen on seikkailua. Ei siis voida varmaksi tietää miten toiminnassa lopulta käy. Tämän määrittelyn takana on Simon Priest. Lisäksi seikkailukasvatuksen termiä määrittää toiminnan vapaaehtoisuus. Se ei kuitenkaan aina täyty, sillä toisinaan yksilö voi ajautua mukaan seikkailuun arjen tapahtumissa. Tämä liittyy meidät uuteen tapaan määritellä seikkailukasvatusta. Nykyään ajatellaan, että yksilöllä on vapaus itse valita mikä on hänelle seikkailua. Vääriä vastauksia seikkailun määrittämiseen ei ole. (Mt., 15.)

Josef Koch näki seikkailukasvatuksessa olevan kuusi osaa, jotka määrittelevät milloin toiminta on seikkailua. Ensimmäisenä mainittiin ympäristö. Sen tulisi olla vieras ja asettaa vaatimuksia yksilölle. Sen lisäksi toiminnan tulisi olla sellaista, ettei siitä pysty kieltäytymään. Kolmantena osana mainittiin, että ennen toimintaa tulee tehdä kunnollinen suunnitelma siitä, mitä tullaan tekemään. Neljännessä osassa Koch on samoilla linjoilla Priestin kanssa; toiminnan tulee olla arvaamatonta ja yllätyksellistä. Lisäksi tärkeässä osassa ovat ryhmäkokemukset sekä turvallisuuden ja arvaamattomuuden hyvä tasapaino. (Mt., 20-21.) Näistä määritelmistä saadaan tiivistettynä Suomen

Nuorisokeskusten määritelmä. He määrittelevät seikkailukasvatuksen tavoitteelliseksi, turvalliseksi ja ohjatuksi toiminnaksi, joka kehittää yksilöä kokonaisvaltaisesti (Suomen Nuorisokeskusyhdistys ry 2018).

Seikkailukasvatukseen liittyy vahvasti monia teoreettisia viitekehyksiä (Keskinen 2015, 20). Näitä viitekehyksiä ovat esimerkiksi kokemuksellinen oppiminen, sosiaalipedagogiikka, elämyspedagogiikka ja ympäristökasvatus. Lisäksi seikkailukasvatus on ulkoilmapedagogiikan alalaji. (Mt., 16-20.) Vaikka seikkailukasvatusta on vaikea määrittää, se omaa paljon piirteitä, joista se on mahdollista tunnistaa. Aikaisemmin mainittujen vapaaehtoisuuden ja epävarman lopputuloksen lisäksi tärkeässä roolissa ovat yksilölliset ja yhteisölliset toiminnot. Nämä toiminnot vahvistavat ihmissuhteita ja yksilön oman minuutensa ulottuvuuksien löytämistä ja tukemista. Lisäksi ne opettavat yksilölle vastuunkantamista. (Mt., 20.) Seikkailukasvatuksellisessa toiminnassa yksilön haastaminen ja tukeminen luovat osallistujalle mahdollisuuden epäonnistua turvallisessa ympäristössä. Osallistuja ei nähdä ainoastaan osallistujana, vaan aktiivisena toimijana. (Mt., 21.)

Toiminnan tarjoaminen ei ainoastaan riitä, sillä kasvu ja muutos lähtevät liikkeelle yksilön omasta motivaatiosta. Seikkailukasvatuksellista prosessia ei saada käyntiin ilman yksilön omaa muutoshalua ja toimintamotivaatiota. Metodit tosin vaikuttavat eri tavalla eri yksilöihin. Toiset eivät välttämättä innostu toiminnasta, mutta kokevat muutosta yhdessä tekemisestä. Toiset sen sijaan innostuvat tekemisestä, mutta oma motivaatio ei riitä muutoksen saavuttamiseen. (Sutinen 2007, 154.)

Seikkailukasvatus metodina toimii lähes kenelle tahansa. Voidaan saada hiljaisesta ja ujosta yksilöstä rohkea tai muuttaa negatiivisesti ja kriittisesti itsestään ajattelevasta, hyvän minäkuvan omaava ihminen. Seikkailukasvatuksellinen prosessi vaatii ihmisen muutoksen kannalta aikaa, sillä muutosta ei voida pakottaa. Pitkällä aikavälillä voidaan nähdä muutoksia, joita voivat olla esimerkiksi henkisen ja fyysisen kestäkyvyn kasvu. (Mt., 155-160.)

Seikkailukasvatuksessa käytettäviä harjoitteita on monenlaisia. Käytössä on esimerkiksi kiipeily ja sen monet eri muodot, kuten alaköysiradat, kalliokiipeily ja seinäkiipeily. Niiden lisäksi käytetään paljon melontaa ja eräretkeilyä, kuten päivä- ja viikkova-

elluksia. Rauhallisempaa tekemistä on esimerkiksi seikkailukasvatukselliset ryhmäharjoitteet ja luovat menetelmät. (Lehtonen & Muittari & Mäkelä 2016.)

3.3 Elämyspedagogiikka

Kysyttäessä alan toimijalta mitä elämyspedagoginen ohjaaminen pitää sisällään, kuulee usein varsin selkeän ja yksinkertaisen vastauksen; kasvatuksellista ja tavoitteellista toimintaa, jonka tarkoituksena on vahvistaa sekä kasvattaa toimintaan osallistuvaa henkilöä niin ihmisenä kuin yhteisön aktiiviseksi toimijaksi. Uusien taitojen oppiminen, itsereflektointikyvyn sekä minäpystyvyyden kehittäminen ovat tärkeässä osassa elämyspedagogista prosessia. Voisikin todeta elämyspedagogisen prosessin kestävän läpi koko ihmisen elämän. Esimerkiksi minäpystyvyyden kokeminen elämyspedagogisessa toiminnassa voi rakentaa luottamusta ja uskomista itseensä sekä omaan kykyyn pärjätä arkisen haasteen tullessa vastaan.

Elämyspedagoginen toiminta on osallistujalle vapaaehtoista, kokeilevaa, seuraamuksellista, kokemuksellista, reflektiivistä sekä ennalta tuntematonta. Elämyspedagogiseen toimintaan kuuluu tietynlainen tuntemattomuus, odottamattomat käännteet ja se, ettei tulevaa voida täysin arvioida ennalta. (Lehtonen & Muittari & Mäkelä 2016.) Voisikin todeta, ettei mikään elämyspedagoginen toiminta ole riskitöntä, mutta sen tulee olla turvallista. Osallistuja itse määrittelee suunnan jota kohti mennä, sekä vauhdin. Ohjaajan tehtävänä on antaa tähän oikeat välineet, tässä tapauksessa siis kokemuksen. Useimmiten elämyspedagoginen ohjaaminen tapahtuu ulkotilassa, luonnon keskellä erilaisten elämyspedagogisten ryhmäharjoitteiden, ongelmanratkaisutehtävien sekä luonnossa liikkumisen taitojen oppimisen kautta. Kuitenkin opittujen taitojen tulisi olla siirrettävissä arkielämään. Siirtovaikutuksiin voidaan päästä reflektion avulla; mitä toiminnasta opimme, miksi käyttäydyin jossain tilanteessa niin kun käyttäydyin, miten toimin arkielämässä vastaavassa tilanteessa. (Mt.)

Reflektiota tulisi tapahtua ennen toimintaa, sen aikana ja jälkeen, jolloin voidaan edesauttaa osallistujaa löytämään kokemuksista merkityksellisyyttä ja yhteyksiä arkielämään (Pietilä 2018). Merkityksellisyys ja yhteys arkielämään ei löydy yksinomaan koetusta tilanteesta. Tällöin tilanne ja kokemus herättää tunteita ja ajatuksia osallistu-

jan omaan elämäntilanteeseen liittyen. Kyseessä on oivallus, jonka osallistuja liittää arkielämäänsä. (Karppinen & Latomaa 2010, 69.) Voisi sanoa, että ohjaajan tehtävänä on toimia ajatuksia herättelevänä henkilönä.

Elämyksellistä toimintaa on eri tasoista; virkistyksellistä, oppimista sekä kasvamista tukevaa ja terapeutista. Toiminnan taso riippuu toimijan omista lähtökohdista sekä siitä, mitä toimija haluaa toiminnallaan saavuttaa ja mitkä tavoitteet hän toiminnalleen rajaa. Toisaalta jokainen yksilö myöskin kokee elämyksen ja seikkailun eri tavoin. Se missä toiselle metrin aalloissa melominen on elämys, toiselle pelkästään ruokakauppaan yksin lähteminen voi olla seikkailu ja tuoda elämyksiä. Toiminnan eri tasoista huolimatta on mahdotonta ennakoida etukäteen minkälaisia tuloksia osallistujat saavuttavat, sillä lopulta osallistuja itse määrittelee millä tasolla hän toimii ja minkälaisia kokemuksia hän toiminnasta saa. (Räty 2011, 17-21.)

Elämyspedagogisen ohjaamisen tulisi olla osallistujalle niin fyysisesti, psyykkisesti, kuin sosiaalisesti turvallista. Ohjaajan tulee tiedostaa oma taitotasonsa niin ammatillisesti, kuin lajitaidollisesti. Lisäksi ohjaajan tulee tuntea toimintaympäristönsä niin hyvin, ettei riskien mahdollisuutta käytännössä ole. (Mt., 26-27.)

3.4 Turvallisuus

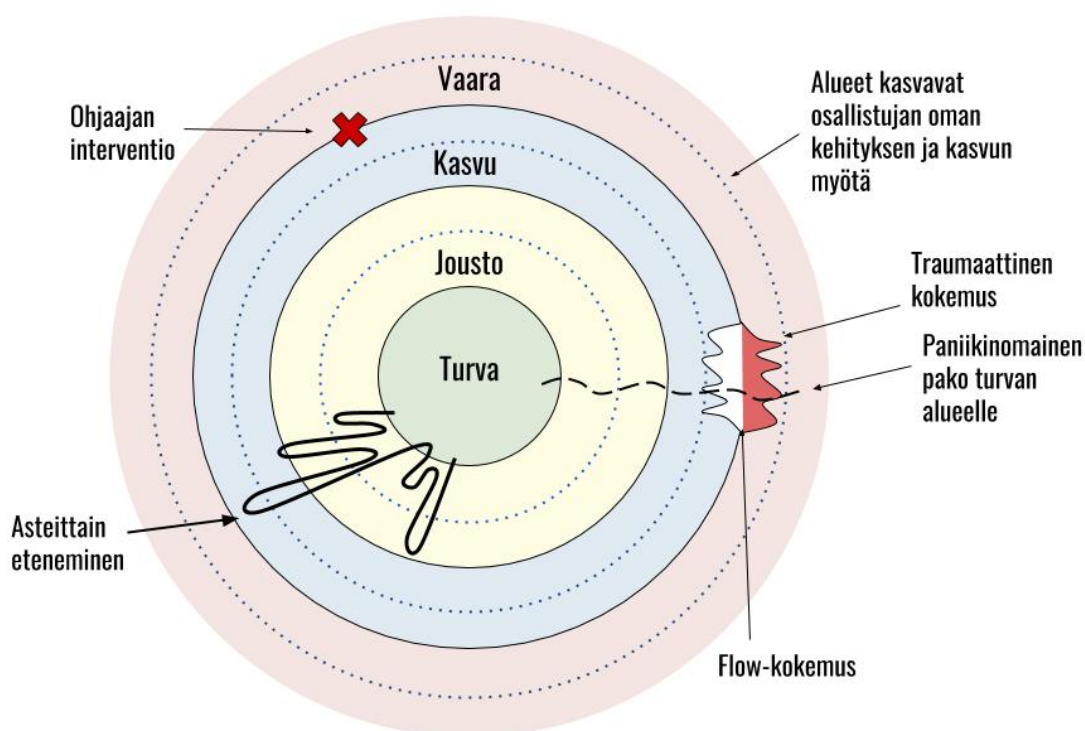
Seikkailukasvatuksellisen toiminnan ohjaajan tulee kantaa mukanaan turvallisuusajattelua. Fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen turvallisuus takaavat osallistujalle turvallisen tilan, jossa kasvulle annetaan mahdollisuus. Fyysinen turvallisuus käsittää niin välineturvallisuuden kuin ympäristöturvallisuuden. Ohjaajan tulee tarkistaa käytettävät välineet ennen toimintaa ja varmistaa, että toimintaympäristön riskit ovat minimoitu. Lisäksi toiminnan tulisi olla kaikille osallistujille fyysisesti mahdollista. (Lehtonen & Mäkelä & Pulli 2007, 134-135.)

Psyykkisellä turvallisuudella tarkoitetaan sitä, että toiminta on osallistujalle vapaaehtoista, eteneminen tapahtuu asteittaisesti ja osallistumiseen on matala kynnyks. Oppimisympäristöstä tulee luoda turvallinen, jossa epäonnistumisiin jopa kannustetaan.

Ohjaaja ei aseta toiminnalle tavoitteita, vaan se tehdään yhdessä osallistujien kanssa. (Mt., 135).

Sosiaalisen ilmapiirin luomiseksi oppimisilmapiirin tulee olla luottavainen ja syrjinnästä vapaa tila. Osallistujalla tulee olla oikeus mielipiteisiin. Sosiaalisten paineiden vähentämiseen voi esimerkiksi vaikuttaa puhumalla avoimesti erilaisista peloista, kuten korkeanpaikankammosta. (Mt., 136.) Alaköysiratoiminnassa paineita voidaan vähentää esimerkiksi sillä, että jokainen osallistuja käy samat radat läpi. Ohjaajan tulee kannustaa positiiviseen vuorovaikutukseen ja muiden kanssatovereiden välittömään kannustamiseen (Mt., 136).

Turvallisuusajattelussa nousee esille myös ohjaajan kokemus- ja taitotaso suhteessa osallistujiin. Ohjaajan kokemustason tulisi olla kolme kertaa niin suuri, kuin ohjattava tilanne. Tämä edesauttaa myös ohjaajan kykyä hahmottaa osallistujan todellinen taitotaso ja luomaan toiminnasta haastavuusasteeltaan tietyille ryhmälle soveltuvaa. (Lehtonen 2016b.) Ohjaajan tulee tuntea itsensä, omat taitonsa ja kykynsä ohjaajana. Kokemukset lisäävät kykyä toimia haastavammissa ympäristöissä ja tilanteissa sekä kehittävät riskien tunnistamista ja päätöksentekokykyä. Ohjaajan omat kokemukset antavat myös ymmärrystä osallistujan omaan oppimisprosessiin; tunnetilat, elämykset, epävarmuus ja kokemukset. (Lehtonen ym. 2007, 127-128.)

Kuvio 1. Turvallisuuskehät (Lehtonen 2016a).

Kuvio 1. kuvastaa toimintaan osallistuvan turvallisuuden alueita. Turvan alue kuvastaa henkilön mukavuusaluetta. Siellä ei ole riskejä, toimiminen on helppoa, eivätkä haasteet tuota päänsäivää. Jouston alueella henkilö joutuu pois mukavuusalueeltaan, mutta riskit ja haasteet ovat yksilön hallinnassa. Kasvun alueella yksilön stressitaso on suurempi, riskit eivät ole enää hänen hallittavissaan vaan turvautuminen ja luottaminen muihin ryhmän jäseniin on välttämätöntä. Vaaran alueella yksilö joutuu paniikkiin eikä kykene rauhoittumaan. Kokemus voi olla hyvinkin traumaattinen. (Lehtonen 2016b.)

Ohjaajan yksi tärkeimmistä tehtävistä on ohjata ryhmää progressiivisesti eli asteittain. Hyvällä ohjaajalla on kyky nähdä, milloin ryhmä on valmis etenemään seuraavalle tasolle eli lisätä haastavuutta; jouston ja kasvun alueelle siirtyminen. Siinä missä jouston alueella yksilö kykenee viettämään aikaa puolesta tunnista muutamaan tuntiin, kasvun alueella paineensietokyky pienenee ja alueella voi viettää aikaa yksilöstä riippuen minuuteista kymmeniin minuutteihin. Kehät kasvavat sitä mukaa, kun osallis-

tujan kokemus ja taidot karttuvat, myös paineensietokyky kasvaa. Kun toiminnassa edetään progressiivisesti, riskien mahdollisuus pienenee. Kasvun ja vaaran rajalla on mahdollista syntyä niin kutsuttuja ”flow”-kokemuksia. (Mt.) ”Flow”-kokemus tarkoittaa suuria tunteita herättävää elämyksellistä kokemusta, joka saa yksilön palamaan halusta kokea sama tunne uudelleen. Tällainen kokemus voi syntyä esimerkiksi aloittelijan meloessa kovemmassa tuulessa aallon harjalla. Melonta on jännittävää, jopa hieman pelottavaa ja epävarmuus omista taidoista ja pystyvyydestä tahtoo nousta hikikarpaloina kasvoille. Tästä haasteesta selviytyminen voi tuoda suurta itsensä ylittämisen tunnetta ja luoda ”flow”-kokemuksen. Mikäli yksilö kaatuisi kajakilla vastavissa olosuhteissa, olisi kokemus puolestaan päinvastainen, traumatisoiva. (Lehtonen 2016b.)

Seikkailukasvatukselliseen toimintaan kuuluu olennaisesti myös turvallisuussuunnitelman sekä riskianalyysin tekeminen. Riskejä arvioidaan, jotta voidaan selvittää mitä mahdollisia vaaroja toiminnassa on ja mikä on kunkin vaaran riskikerroin. Riskien hallinnalla pyritään poistamaan riskit kokonaan vaihtoehtoisilla toimintatavoilla tai pienentämään riskikerrointa, eli sen todennäköisyyttä ja haitallisuutta. (Degerman & Pohjola 2002, 184.)

3.5 Seikkailukasvatus nuorisotyössä

Seikkailukasvatusta ja seikkailupedagogiikkaa on Suomessa hyödynnetty jo vuosikymmenien ajan. Menetelmän on todettu ehkäisevän lasten ja nuorten syrjäytymistä, erityisnuorten kasvun tukemista sekä psyykkisten, emotionaalisten ja sosiaalisten haasteiden tukemista. Kuitenkaan menetelmästä ei ole tieteellistä näyttöä eikä tieteellisiä tutkimuksia aiheesta ole toistaiseksi saatavilla. Seikkailukasvatuksen hyödyntämiseen ei ole olemassa yhtä oppikirjaa tai ohjeita, vaan jokainen määrittelee omaan ohjaukseensa soveltuvan kokonaisuuden omien kokemuksiensa, kuulopuheen, koulutuksien ja havainnoinnin kautta. (Karppinen & Latomaa 2010, 9-10.)

Seikkailupedagogiikka on vasta hiljalleen alkanut kuroutua jälleen osaksi suomalaista nuorisotyötä. 1960-luvulla retkitoimintaa osana nuorisotyötä alettiin paheksua yhteiskunnasta vieroittavana toimintana, eikä sen koettu täyttävän uusia yhteiskunnallisia

kasvatuksellisia tavoitteita. Seikkailupedagogiset menetelmät otettiin uudestaan käyttöön vasta noin 1980-90-luvulla, kun huomattiin etteivät yhteiskuntapoliittiset tavoitteet saaneet aikaan haluttua tulosta. Sen sijaan tilalle tarvittiin yhteisöllisempiä menetelmiä. (Karppinen & Latomaa 2015, 104-105.)

Tomi Kiilakoski määrittelee nuorisotyön tavoitteiksi nuoren minäkuvan vahvistamisen, elämäntaitojen ja itseohjautuvuuden vahvistamisen sekä elämän merkityksellisuuden löytymisen. Julkaisussa prosessit, elämyksellisyys sekä kokemuksellisuus osana nuoren kasvua yhteisön vahvaksi jäseneksi nousevat esille. Nuorisotyössä toiminnan sisällön tulisi antaa nuorelle merkityksellisyyttä ja yhteyksiä omaan elämäntilanteeseensa sekä luoda voimaantumisen tunnetta. (Kiilakoski & Kinnunen & Djupsund 2015, 143-145.) Määrittely tukee myös Valtteri Kivelän ja Juho Lempisen kirjoittaman kirjan ”Arki hallintaan” sanomaa. Nuoret tarvitsevat tukea oman elämänsä haltuun ottamisessa, itsenäistymisessä ja itsereflektiivisyydessä. Näitä nuoria tukevia taitoja ohjaajien tulisi omalla toiminnallaan vahvistaa. Oman arjen hallinnalla tarkoitetaan integroitumista jonkin yhteisön jäseneksi, sosiaalisia vuorovaikutustaitoja, itsenäistymistä sekä minäpystyvyyden kehittymistä. Nuorten ohjaamisen sekä kasvun tukemisen tulisi tähdätä tavoitteelliseen ja kokemukselliseen prosessiin kohti parempaa elämäntaitoa, hyvinvointia sekä pärjäämisen ja kuuluvuuden tunnetta. Seikkailukasvatus menetelmänä tähtää samoihin tavoitteisiin ja luo turvallisen alustan nuoren identiteetin kehittymiselle. (Kivelä & Lempinen 2009, 7-12.)

Nuoren elämäntaitojen kehittyminen, itsensä ja omien rajojensa tunteminen sekä itsereflektiivisyyden voisikin sanoa olevan nuorisotyön tavoitteiden keskiössä. Vaikka seikkailukasvatuksella on pitkä historia takanaan, se tuntuu edelleen etsivän paikkaansa suomalaisen nuorisotyön tunnustettuna menetelmänä. Mikäli menetelmä haluttaisiin vakiinnuttaa osaksi suomalaista nuorisotyötä ja nuorten kasvun tukemista, tulisi tehdä kattavia tieteellisiä tutkimuksia ja todennuksia menetelmän hyödyistä. Tämänhetkiset saatavilla olevat materiaalit, julkaisut ja tulokset puhuvat puolestaan; seikkailukasvatus on nuoria vahvistava menetelmä, jonka avulla voidaan jo ennaltaehkäistä nuorten syrjäytymistä yhteisöistä sekä yhteiskunnasta.

Humanistisessa ammattikorkeakoulussa käynnistyy syksyllä 2018 uusi yhteisöpedagogin (210 op) koulutusohjelma ”Bachelor’s degree in adventure and outdoor educa-

tion”. Koulutusohjelma kouluttaa yhteisöpedagogeja joiden ammatillinen osaaminen on seikkailukasvatuksessa, elämyspedagogiikassa sekä kokemuksellisen oppimisen prosessissa. (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2018.) Olemme suuren muutoksen äärellä, sillä ensimmäistä kertaa Suomessa voi opiskella seikkailukasvatusta tutkintoon asti. Tämä muutos saattaa juurikin olla seikkailukasvatuksen tunnettavuuden ponnahduslauta. Mikäli uuden koulutusohjelman suosio kasvaa, saattaa kymmenen vuoden päästä Suomessa vallita seikkailukasvattajien kultakausi, joka tulee näky-mään varmasti myös nuorisotyön saralla.

3.6 Koulumaailman toiminnallistaminen

Uuden opetussuunnitelman tavoitteena on tehdä pohjaa lasten ja nuorten kestäväälle elämäntavalle, johon liittyy vahvasti ympäristökasvatus sekä liikunta (Opetushallitus 2018). Seikkailukasvatus tukee näitä osa-alueita, sillä toiminta tapahtuu aidoissa ympäristöissä ja siihen voidaan liittää myös tietynlainen liikunta. Liikunnallisten ja seikkailullisten menetelmien käytöllä nähdään olevan myös terveysvaikutuksia. Kaikki lapset eivät välttämättä saa riittävästi liikuntaa koulun ulkopuolella, joten koulupäivän aikana tehdyt fyysiset harjoitteet tukevat lasten kasvua. Harjoitteiden ansiosta, kokeilemisen ja epäonnistumisen myötä, lasten ja nuorten motorinen luovuus kehittyy. Sen kehitys tukee itsetunnon kasvua ja persoonallisuutta. (Karppinen & Latomaa 2015, 142.) Lisäksi liikunnalliset ja aktiiviset koulupäivät voivat edesauttaa oppilaiden nukkumaanmenoaikojen aikaistamista ja parantavat unenlaatua, joka puolestaan näkyy konkreettisesti koulujaksamisessa (Marttila 2016, 209).

Onnistumiset sekä epäonnistumiset nostavat lapsilla ja nuorilla pintaan monenlaisia tunteita. Tunteiden näyttäminen on tärkeää, sillä niin voidaan oppia tunnistamaan eri tunnetiloja. Tunnetaitojen ja ryhmätoiminnan lisäksi seikkailulliset menetelmät tukevat sosioemotionaalista ja kognitiivista kehitystä (Louhela 2010, 153). Sosioemotionaaliset taidot kehittyvät esimerkiksi ryhmätoiminnassa, sillä nämä taidot tarkoittavat yksilön kykyä tulla toimeen itsensä ja muiden kanssa (Kallio 2017, 8). Kognitiiviset taidot kehittyvät, kun yhdistetään liikkuminen ja ongelmaratkaisu (Louhela 2010, 157).

Maarit Marttila (2016) on väitöskirjassaan tutkinut seikkailukasvatuksen sopivuutta ja hyödyntämistä uuden opetussuunnitelman tukena. Tutkimuksen kohderyhmänä oli toisen asteen koulutuksen valmentava ja kuntouttava luokka (Marttila 2016, 8). Peruskoulujen uudessa opetussuunnitelmassa on kuitenkin hyvin paljon samankaltaisuuksia toisen asteen koulutukseen, kuten osallisuuden merkitys sekä yhdessä toimiminen (mt., 45-52; Opetushallitus 2018). Yhdessä toimiminen ja yhteisöllisyys auttavat yksilön kasvussa, sillä turvallinen ympäristö tukee yksilön omaa kehitystä (mt., 52). Yksilön kasvun tukemista ja yhdessä toimimista voidaan tukea seikkailukasvatuksesta tutulla reflektoinnilla. Reflektoinnin avulla saadaan kokemuksesta muistijälki sekä oppimiskokemus, joka kehittää käytännöntaitoja ja toimintatapoja. (Karppinen 2010, 121.) Yhdessä tekemisen ja vuorovaikutuksessa muiden kanssa olemisen kautta yksilön suhde ryhmään ja opettajaan kehittyy sekä luottamus kasvaa (Louhela 2010, 153). Myös kouluviihtyvyys voi lisääntyä ja kaverisuhteet voivat parantua yhdessä tekemisen kautta. Myöskään opettajat eivät tunnu niin etäisiltä, kun otetaan pois selkeä opettaja-oppilas asetelma. Opettajan rooli on toimia mahdollistajana ja kanssakulkijana. (Mt., 152.) Opettajat saattavat kuitenkin kokea tilanteen vieraana, jossa lasten annetaan itse toimia ja oppia, samalla kun opettaja itse lähinnä havainnoi tilannetta (mt., 154). Opettaja voi seikkailukasvatuksen menetelmillä havainnoida yksilöistä uusia piirteitä, sosiaalisia taitoja ja kykyjä, jotka eivät tavallisessa luokkatilassa välttämättä näyttäydy (Marttila 2016, 207).

Haasteena seikkailukasvatuksen yhdistämisessä opetussuunnitelmaan nähdään ajan rajallisuus. Marttilan (2016) tutkimuksessa opettajat ja rehtori totesivat, että toiminta vaatii ajallisesti vähintään tuplatunnin tai toisinaan jopa koko päivän (Marttila 2016, 85). Lisäksi opettajat pohtivat tuoko suunnittelu lisätyötä opettajan jo niin kiireiseen arkeen. Aikakysymykseen ratkaisuna toimii opettajien yhteistyö esimerkiksi yhdistämällä eri oppiaineita (Manninen-Riekkoniemi & Parttimaa 2010, 138) ja ottamalla lapset mukaan jo suunnitteluvaiheessa (Louhela 2010, 156). Oppiaineiden yhdistäminen ja oppilaiden mukaan ottaminen suunnitteluun saa aikaan projektin. Projektit voivat olla pitkäkestoisiaakin (Karppinen & Latomaa 2015, 143). Ne voivat alkaa esimerkiksi äidinkielen tunnilla suunnittelulla, edetä biologiaan ja päättää kuvaamataitoin. Lisäksi opettajien omat positiiviset kokemukset tukevat toteuttamista ja suunnittelua. Omat kokemukset motivoivat jakamaan tietoa ja kokemuksia muillekin.

Toisena haasteena nähtiin Marttilan tutkimuksessa rahoitus ja resurssit (Marttila 2016, 204). Tähän ainakin yhtenä ratkaisuna voi toimia yhteistyökumppanit (Karppinen & Latomaa 2015, 143). Projektia suunnitellessa ja resursseja tarkastellessa kannattaa muistaa, ettei aina tarvitse lähteä kovinkaan kauas. Seikkailla voi omassa luokassa, lähimetsässä tai kaupungissa (Louhela 2010, 155).

Erilaiset ympäristöt ja virikkeet innostavat ja opettavat. Virheitä tehtäessä seuraamus näkyy usein välittömästi; yksilö oppii lämpimän vaatetuksen merkityksen palellessaan metsäretkellä (Manninen-Riekkoniemi & Parttimaa 2010, 138). Tilannetta reflektoidulla voidaan kuitenkin oppia huomioimaan pukeutuminen jatkossa paremmin. Virheiden tekeminen opettaa epäonnistumisten sietämistä ja hallintaa. (Mt., 138). Onnistumisen kokemukset ovat tärkeässä osassa yksilön kehitystä ja ne luovat yksilöille parempaa itsetuntoa. Hyvä itsetunto puolestaan ajaa parempiin suorituksiin (Louhela 2010, 160.) Itsetunnon kehitys, positiivisen tunteen luominen ja ryhmäyttäminen heti lukuvuoden alussa kasvattavat yksilön motivaatiota ja innostusta koulunkäyntiä kohtaan (mt., 153). Oppilaiden kiinnostus aiheita kohtaan saattaa herätä, kun pääsee aidosti kyseiseen ympäristöön sen sijaan, että opeteltaisiin aihe pelkästään kirjoista. Lisäksi mediakasvatus, josta myös puhutaan uudessa opetussuunnitelmassa, voidaan liittää seikkailukasvatukselliseen toimintaan. Toiminnasta voidaan ottaa esimerkiksi videoita ja kuvia tai käyttää puhelimen GPS-toimintoja. (Manninen-Riekkoniemi & Parttimaa 2010, 136, 147.) Seikkailukasvatuksen menetelmiä voidaan hyödyntää lähes kaikissa oppiaineissa. Maantiedossa voidaan tarkastella esimerkiksi erilaisia ympäristöjä, biologiassa kasvillisuutta, matematiikassa geometriaa ja historiassa oman alueen historiallisia merkittävyksiä. Äidinkielessä voidaan myöhemmin tehdä esimerkiksi uutinen, jossa hyödynnetään seikkailutoiminnassa opittuja asioita.

Kaiken kaikkiaan seikkailukasvatus tukee uutta opetussuunnitelmaa ja sitä voidaan soveltaa sen sisältöön erinomaisesti. Lapset ja nuoret oppivat parhaiten aidoissa ympäristöissä, jotka antavat yksilölle mahdollisuuden oppia taitoja, joita hyödyntää arkielämässä ja tulevaisuudessa (Manninen-Riekkoniemi & Parttimaa 2010, 138). Voidaankin todeta, että seikkailukasvatus tuo paljon uusia näkökulmia oppimiseen ja voi monipuolistaa sitä. Se saattaa vaatia opettajilta hieman enemmän mielikuvitusta ja käytännön järjestelyjä, mutta toisaalta se myös palkitsee (Marttila 2016, 205). Seikkailukasvatukselliset menetelmät toimivat kaikkien yksilöiden, myös erityistä tu-

kea tarvitsevien lasten ja nuorten kanssa. Vaiheittainen eteneminen, virikkeiden saaminen ja ympäristö tulee kuitenkin huomioida toimintaa suunniteltaessa (Mt, 207). Oppilaiden motivaatio ja kiinnostus pysyy, kun edetään vähitellen vaikeampiin tehtäviin. Voidaankin tutkimusten ja pohdintojen perusteella päätellä, ettei opetussuunnitelman tavoitteiden toteuttamisessa seikkailukasvatuksellisin menetelmin ole esteitä (Karppinen & Latomaa 2015, 143-144).

3.7 Alaköysiradat

Alaköysiradoista emme ole löytäneet kirjoitettua tietoa lähes ollenkaan. Tietoa etsimme sekä suomeksi että englanniksi internetistä tuloksetta. Pysyvistä alaköysiradoista löytyi muutama lyhyt artikkeli, mutta niissä ei ollut tietopohjaamme tukevaa tietoa. Tämän luvun tekstit ovat kirjoitettu omakohtaisten kokemuksiemme perusteella sekä havainnoimalla seikkailukasvatuksen lehtoreiden työntekoa. Voidaankin ihmetellä, miksei kirjoitettua tietoa ja materiaalia alaköysiradoista ole vielä tänäkään päivänä tehty, vaikka niin monessa paikassa on jo vuosia, jopa vuosikymmeniä hyödynnetty kyseistä menetelmää.

Alaköysiradat ovat matalalle, osallistujan polven korkeudelle rakennettuja toiminnallisia ratoja. Radat eivät vaadi valjaiden, varmistuslaitteiden tai kypärien käyttöä. Ratoja voi olla sekä tilapäisiä, että pysyviä. Tässä opinnäytetyössä tarkoitetaan vain tilapäiseen käyttöön soveltuvia köysiratoja, eivätkä produktin ohjeet sovellu pysyvien ratojen rakentamiseen. Pysyviä ratoja tehdessä tulisi tehdä liinojen kiristykseen lujuuslaskentoja.

Tilapäisiä alaköysiratoja käytetään kasvatuksellisenä menetelmänä myös muualla Euroopassa. Esimerkiksi Iso-Britanniassa menetelmää on käytetty jo vuosia vaihtoehtona pysyville radoille. Väliaikaisten ratojen suosio piilee menetelmän monipuolisuudessa ja edullisuudessa. (Vertex 2018a.) Iso-Britanniassa on mahdollista suorittaa jopa virallinen väliaikaisten alaköysiratojen ohjaajalupa. Näitä ohjaajakursseja järjestävät muun muassa Vertex, joka on Euroopan johtava erilaisiin köysitoimintoihin kouluttava yritys (Vertex 2018b) sekä Technical Outdoor Industries, joka kouluttaa ylä- ja alaköysiratojen ohjaajia (Technical Outdoor Industries 2018a). Ohjaajakurssilla

painotetaan niin fyysistä, kuin henkistä turvallisuutta (Technical Outdoor Industries 2018b).

Ratoja voi rakentaa eri tavoin. Perinteisen kuormaliinan lisäksi ”liinana” voi käyttää esimerkiksi vaijereita. Inspiraatiokuvia etsiessämme törmäsimme kyseiseen ratkaisuun, jota oli käytetty Technical Outdoor Industries:in toiminnassa. (Technical Outdoor Industries 2018b.) Suomessa yleisimmin käytetään kuitenkin kuormaliinoja sen edullisuuden vuoksi.

Alaköysiradat seikkailukasvatuksen menetelmänä

Vaikka alaköysiradat eivät suoranaisesti sovellu yksittäisen oppiaineen opettamiseen, voidaan sitä käyttää aiheeseen herättelevänä välineenä. Ratoja voi hyödyntää esimerkiksi jonkin biologian aihealueen opettamiseen rakentamalla tarinallinen ”seikkailupolku”. Alaköysiratoja ohjattaessa tulee muistaa, että toiminnalla on oltava jokin tavoite. Tavoitteet voivat olla esimerkiksi ryhmän sisäisiä tavoitteita, kuten luottamus, ”me”-hengen kasvattaminen, positiivinen vuorovaikutus sekä koordinaatiokyvyn kasvattaminen. Nämä tavoitteet voivat olla niin sanotusti ohjaajan määrittelemiä ”näkyvämmiä” syventäviä kasvatuksellisia tavoitteita, jonkin toisen tavoitteen ohessa, kuten biologian opetus. Osallistujien tulisi saada itse määrätä tavoitteensa sekä tahtinsa toiminnalle.

Käytettäessä alaköysiratoja kasvatuksellisena menetelmänä, tulee pyrkiä enemmän ryhmän yhteiseen suoritukseen, kuin yksilösuoritukseen. Monilla radoilla tarvitaankin niin kutsuttuja ”suojelusenkeleitä” turvaamaan rataa suorittavan selustaa putoamisen varalta. ”Suojelusenkelit” ovat henkilöitä, jotka seisovat radan molemmin puolin tukemassa osallistujaa. Heitä voi olla yksi tai kaksi henkilöä molemmin puolin. Heillä saattaa olla myös jokin tehtävä, esimerkiksi osallistujan kuljettaminen radan päästä päähän köyden avulla. Radat vaativat usein myös fyysistä kuntoa, joten toverit ovat tukemassa osallistujan tasapainoa; vähentää sosiaalista painetta, kun ei tarvitse suoriutua yksin. ”Suojelusenkeleistä” käytetään myös sanaa ”spottarit”.

Alaköysiradoista puhutaan usein ainoastaan ryhmäyttävänä menetelmänä. Sitä voidaan kuitenkin hyödyntää myös ryhmien kanssa, jotka eivät varsinaisesti ryhmäyttämistä enää tarvitse. Tällöin ensisijaiset tavoitteet voivat olla esimerkiksi itsensä haastaminen ja ylittäminen, itsestä oppiminen kuten itsetunnon parantuminen sekä pelkojen voittaminen, sosiaaliset vuorovaikutustaidot ja luottamuskyvyn kasvu. Se voi myös toimia tunteita ja ajatuksia herättelevänä toimintana ennen kuin lähdetään kokeilemaan kalliolaskeutumista. Ohjaaja/opettaja voi oppia uutta oppilaistaan ja heidän luonteistaan havainnoimalla toimintaa. Toiminnassa ohjaaja voikin joutua huomaamaan aliarvioineensa jonkun oppilaistaan ja sitä kautta löytää uusia tapoja parantamaan esimerkiksi oppilaiden keskittymiskykyä tunneilla tai löytää oppilaita tukevia tapoja opettaa.

Alaköysiradat, korikiipeily sekä esimerkiksi korikävely soveltuvat erinomaisesti myös muuan muassa maahanmuuttajaryhmien kotouttamis- ja ryhmäyttämistoimintaan. Alaköysiratoja suorittaessa voidaan samalla opetella suomenkielisiä luontosanoja sekä oppia suomalaisesta luontokulttuurista ja jokamiehenoikeuksista. Samaan aikaan voidaan oppia ymmärtämään miesten ja naisten tasavertaisuudesta, suomalaisista arvoista ja itsereflektiotaitoja. (Korpela & Sutinen 2018.) Ratoja voidaan käyttää myös koulumaailman ja nuorisotyön ulkopuolella. Niitä voidaan käyttää rentoutumiseen, hauskanpitoon, kouluttamiseen ja työhyvinvointipäivien aloitukseen; tiimiyttäminen voi parantaa työhyvinvointia, joka puolestaan voi parantaa tuloksellisuutta.

Ohjaajan tulee aina ottaa huomioon ryhmänsä tarpeet. Jos ryhmä ei ole tuttu olisi suotavaa kysyä etukäteen ryhmän yhteyshenkilöltä, onko ryhmässä yksilöitä, joilla on esimerkiksi erityistarpeita. Menetelmän kautta halutaan tarjota osallistumismahdollisuuksia kaikille. Ratoja voi tehdä lähes millaisia tahansa, kunhan ne ovat matalalla ja turvallisuusnäkökulmat ovat huomioitu. Niistä on helppoa soveltaa eri tyyllisiä juuri omalle ryhmälle sopivia ratoja. Alaköysiratoja on mahdollista rakentaa myös ilman alaliinaa. Esimerkiksi pyörätuolia käyttävälle yksilölle voisi rakentaa pelkän yläköyden johon kiinnitetään erilaisia käsilenkkejä tai matalalle köysi, jonka avulla yksilö vetää itseään eteenpäin. Suurin osa radoista soveltuu myös yksilöille, jotka vakaumuksensa vuoksi käyttävät hametta, esimerkiksi muslimit.

4 ”ALAKÖYSIRADAT MENETELMÄNÄ” -OPAS

Suunnittelu ja toteutus

Aloitimme produktin suunnittelun keväällä 2017. Suunnittelu alkoi keskustelulla tilaajan kanssa, jossa pohdimme sisältöä käsikirjalle sekä sitä, kuinka etenisimme siitä eteenpäin. Lisäksi määrittelimme alustavia aikatauluja käsikirjan valmistumiselle. Ensimmäisenä vaiheena jo keväällä hahmottelimme tulevaa sisällysluetteloja oppaalle. Lisäksi teimme suunnitelman tilaajalle, miten jatkaisimme kesäloman jälkeen käsikirjan tekemistä. Aloitimme työn työstämisen elokuun 2017 alussa. Suunnittelun aloitimme pohtimalla, mitä vaiheita ratojen rakentamisessa on, millaisia ratoja haluamme käyttää tehtäväkorteissa sekä mitä muuta sisältöä käsikirjaan tarvitsee laittaa. Ideoita ratoihin haimme aikaisemmista kokemuksistamme ja kyselimme seikkailukasvatuksen lehtoreilta mielipiteitä ideoihimme. Halusimme tehdä helppoja, erilaisille ryhmille soveltuvia ratoja, joita tarvittaessa voi vaikeuttaa pienillä rakennemuutoksilla tai muuttamalla ohjausmenetelmää.

Kuvauspaikaksi valikoitui Nurmijärven kampuksen perinteinen alaköysiratojen rakentelu paikka. Se ei välttämättä ollut kaikista kuvauksellisista paikka, mutta maastoltaan ja puiden väleiltään sopivin. Ratojen rakentaminen ja kuvaaminen vei melko paljon aikaa, sillä samalla testasimme ratojen toimivuutta käytännössä ja tarvittaessa kehitimme niitä. Olimme rakentamisen suhteen myös täysin sään armoilla, sillä kuvaaminen oli parasta tehdä aurinkoisella säällä. Tehtäväkorttien tekemisessä meillä oli apuna ystävä, jonka avulla pääsimme testaamaan kuinka monta radalla voi yhtä aikaa kulkea. Lisäksi näin saimme myös sellaisista radoista toimintakuvat, jotka vaativat vähintään kahden henkilön samanaikaisen osallistumisen. Ratojen ja eri rakentamisen vaiheiden kuvaamisen lisäksi kuvasimme välineet erikseen ”tarvikkeet”-osiota varten, josta selviäisi tämänhetkiset paikat ja hinnat, joista välineitä on mahdollista hankkia. Kuvasimme rakentamisen eri vaiheet ja tarvittavat välineet GoPro Hero 5:lla, jotta kuvalaatu olisi mahdollisimman tarkka.

Erilaisista hyödynnettävistä solmuista, köyden kiinnittämisestä rekkamiehen solmulla sekä kuormaliinan kiristyksestä päätimme kuvata videot. Videoilla halusimme ottaa

huomioon sellaiset henkilöt, joilla on haasteita hahmottaa lukemalla. Emme saaneet laitettua videoihin tekstityksiä, joilla olisimme tahtoneet selkeyttää materiaalia entisestään. Päätimme kuitenkin, että nettisivuille aukaistaan videoiden alle siinä tapahtuvat vaiheet, jotta videot olisivat mahdollisimman selkeitä.

Kuvatuista radoista teimme tehtäväkortit, jotka järjestettiin 1-19 ryhmää ajatellen helpoimmasta haastavimpaan. Näin saadaan luonnollinen progressiivinen, eli vaiheittain eteneminen aikaan. Toki riippuu ohjaajasta, käyttääkö hän ratoja järjestyksessä. Tehtäväkortit luotiin Word-alustalle. Niistä löytyy piirretty yksinkertainen kuva radan selkeyttämiseksi, oikea kuva rakennetusta radasta, lista tarvittavista rakennusvälineistä sekä ohjeet ja vinkit radan ohjaamiseen. Halusimme, että tehtäväkortit voidaan tulostaa mukaan omaan toimintaan ohjaamisen ja rakentamisen tueksi. Ohjaamisosioista selviää, kuinka ratoja voidaan vaikeuttaa tai helpottaa. Koimme tärkeäksi luoda tehtäväkorteista mahdollisimman kattavat, jotta ne kannustaisivat aloittelevatkin alaköysiohjaajat kokeilemaan menetelmää. Jo valmiiksi annetut ohjaamisvinkit ja ohjeet ratojen vaikeustason muunteluun antavat ohjaajan työkalupakkiin työkaluja, joita voi jatkossa kehittää ja keksiä uusia.

<p>Rata 13 "Kippura"</p>	
	
<p>Tarvikkeet</p> <ul style="list-style-type: none"> 1 x Kuormaliina 1 x Nostoliina 1 x Kiristin 1 x Sakkel 1 x Sulkurengas 1 x Köysi 	<p>Ohjaaminen</p> <p>Ideana on kulkea rata kippurassa päästä toiseen. Haastavuutta saadaan löysäämällä köyttä. "Spottareita" kannattaa käyttää etenkin löysällä köydellä sekä edessä, että takana.</p>

Kuva 1. Tehtäväkortti 13 – "Kippura" (Lahtela & Mäntynen 2017).

Käsikirjan tekemisessä haluttiin ottaa huomioon henkilöt, jotka eivät ole ennen rakentaneet alaköysiratoja. Sen tehtävänä on tukea nimenomaan aloittelevia alaköysiohjaajia. Halusimme suunnitella käsikirjasta kokonaisuuden, joka antaa pintaraapaisun seikkailukasvatuksen historiaan ja elämyspedagogiseen ohjaamiseen. Kokonaisuudesta halusimme myös suhteellisen tiiviin paketin. Vaikka olimme nimenneet eri vaiheista kumpi tekisi mitäkin, teimme lähes koko produktin tiimityönä. Nettisivujen tekstit kirjoitimme yhdessä, mutta itse käsikirjan tekstit jaoimme keskenämme.

Tilaajamme lisäsi kuvat ja videot teksteineen ToiMeen! -hankkeen nettisivuille. Tämän jälkeen teimme listaa asioista, jotka vaativat muutoksia sivuille. Kyselimme myös ulkopuolisilta henkilöiltä, puuttuiko heidän mielestään ohjeista jotakin olennaista. Muokkasimme ja korjasimme tekstiä muutamaa otteeseen. Valmis opas nettisivuilla valmistui joulukuun 2017 alussa. Päivitetyt nettisivut julkaistiin vuoden 2017-2018 vaihteessa.

5 TUTKIMUSMENETELMÄ

Tutkimusmenetelmäksi valitsimme kyselyn. Pohtiessamme sitä, minkälaisen kyselyn tekisimme, vertailimme erilaisten kyselyiden hyviä ja huonoja puolia. Kasvotusten tehtävä kyselyhaastattelu olisi mahdollisesti ollut aiheen ja tiedonkeruun kannalta parhain, emme kuitenkaan olisi voineet toteuttaa sitä rajallisten resurssien vuoksi. Valitsimme muodoksi sähköpostikyselyn, sillä koimme sen olevan matalan kynnyksen kysely, johon on helppoa vastata pienen kiireenkin keskellä. Kyselyn vastaanottajiksi oli tarkoitus valita seikkailullisella alalla työskenteleviä henkilöitä, jotka olisivat mahdollisesti käyttäneet tai opettaneet alaköysiratoja omassa toiminnassaan. Henkilöiden löytäminen ei kuitenkaan osoittautunut helpoimmaksi tehtäväksi. Kysyimme kohteita seikkailukasvatuksen lehtoreiltamme. Lisäksi etsimme internetistä seikkailullisia aktiviteetteja järjestäviä toimijoita.

Löysimme yhteensä yksitoista alan yritystä, joissa mahdollisesti hyödynnetään alaköysiratoja. Kyselyt lähetettiin marraskuussa 2017 henkilöille, jotka kykenisivät vas-

taamaan kyselyymme. Sen saatteeksi kerroimme mistä koulusta olemme, mitä opiskelemme, kenelle opinnäytetyö tehdään ja mistä käsikirjan voi myöhemmin löytää. Kerroimme lisäksi miksi teemme sähköpostikyselyn ja milloin käsikirja sekä opinnäytetyö julkaistaan. Pyysimme heiltä vastausta kyselyyn, mikäli he ovat käyttäneet alaköysiratoja työssään. Saimme vastauksen vain neljältä vastaanottajalta. Tästä syystä lähetimme kaksi kuukautta myöhemmin tammikuussa 2018 kyselyt uudestaan, mutta emme saaneet lisää vastauksia. Osa henkilöistä vastasi takaisin, etteivät kiireisen talvisesongin vuoksi ehdi vastaamaan. Keräsimme tietoa vastanneiden taustoista; missä, miten ja minkälaisien ryhmien kanssa he ovat hyödyntäneet ratoja. Lisäksi kysyimme heidän mielipiteitään ratojen toimivuudesta, kehityksestä sekä ohjaamisen haasteista. Kyselyn tarkoituksena oli kerätä lisää tietoa alaköysiradoista sekä saada lisää käyttäjäkokemuksia.

Kyselyyn vastanneista osa oli saanut koulutuksen Humanistisesta ammattikorkeakoulusta. Sen lisäksi perehdytystä oli saatu itse aihetta tutkimalla sekä muista koulutuksista ja kursseista. Vastauksista käy ilmi, että kiipeilyharrastus on vaikuttanut vahvasti kiinnostukseen alaköysiradoista. Köysitoiminnan osaaminen ja kurssit tukevat näitä kiipeilyn alalajeja. Vastauksista voidaan tulkita, ettei alaköysiratojen oppimiseen ole selkeää tietä, vaan tieto ja taito leviää niin sanotusti ”ihmiseltä ihmiselle” ja kokemusten karttuessa. Tie oppimiseen on monipuolinen. Rakentamista voidaan kehittää jatkuvasti sekä paremmin soveltuvia välineitä voi löytää kokeilemalla. Vastaajat ovat keskimääräisesti käyttäneet alaköysiratoja työssään 10,5 vuotta. Todellisuudessa jakauma oli suurempi; kaksi vastanneista oli käyttänyt ratoja lähes 20 vuotta, kun taas toiset kaksi vain muutaman vuoden. Innostus menetelmän käyttöön oli monella syntynyt paikassa, jossa perusteetkin olivat saatu.

6 TULOKSET

6.1 Kyselyn tulokset

Käyttöaste alaköysiradoille oli todella vaihteleva. Suosituimmat ajankohdat menetelmän käyttöön olivat kevät, kesä ja syksy. Syy tähän voi olla esimerkiksi turvallisuus-

nessa; talvella on liukasta, pimeää ja kylmä. Ratoja hyödynnettiin esimerkiksi lasten ohjaamisessa, työhyvinvointipäiviin, opiskelijaryhmien opettamisessa ja ryhmäytymistehtävänä. Vastanneet käyttivät ratoja tiimiyyttävänä työkaluna. Kaikki vastaajat olivat yhtä mieltä siitä, että radat soveltuvat kaiken ikäisille ja tasoisille ryhmille. He painottivat vastauksissaan sitä, että ratojen tulee olla haastavuustasoltaan ryhmälle sopivia.

Kaksi vastanneista opettaa alaköysiratojen rakentamista muutaman kerran vuodessa, yksi ei ollut koskaan opettanut ja yksi on puolestaan kerran neuvonut ryhmää heidän pyynnöstään. Kaksi vastanneista yleensä pelkästään opettaa ratojen rakentamista ja ohjaamista, kun taas yksi vain ohjaa ryhmiä menetelmää hyödyntäen. Työpaikan mahdollistaessa voi alaköysiratoja soveltaa oman kiinnostuksen mukaan ohjaamiseen tai opettamiseen.

Haastavuuteen liittyy vahvasti turvallisuuskysymys. Vastanneet totesivat turvallisuuden olevan tärkein asia alaköysiratoja ohjattaessa. Tämä tukee myös meidän ajatustamme turvallisuuden merkityksestä. Vastauksissa mainittiin muun muassa harjoitusten sisällön ymmärtäminen, fyysinen, sosiaalinen ja psyykkinen turvallisuus, ympäristön ja ratojen huolellinen valinta. Turvallisuusaspekti näkyi myös tarpeessa saada yhtenäiset ohjeet turvallisuuden takaamiseksi.

Vastauksista kävi ilmi, kuinka tärkeää on saada ennakkotietoja ryhmästä ja huomioida niitä ratoja ja haastavuustasoja valittaessa. Käsikirjassa turvallisuudesta tulisi vastaajien mukaan huomioida ympäristö, ratojen korkeus, ratojen turvallinen rakentaminen sekä ohjaaminen. Lisäksi tärkeänä pidettiin kertoa käsikirjassa jo aiemmin esiin tulleet ryhmän taso ja ryhmälle sopiva haastavuus.

Haasteina köysiratojen tekemisessä nähtiin ympäristön sopivuus, välineiden valinta ja ohjeiden uupuminen. Kaksi vastanneista mainitsivat saman haasteen, josta koko opinnäytetyömme aihe sai kipinän; kirjoitetun ja yhtenäisten ohjeiden puute. Ohjaamisen haasteina nähdään liian suuret ryhmät ja ohjeiden noudattaminen. Esimerkiksi jos ryhmäläiset innostuvat toiminnasta liikaa eivätkä malta kuunnella. Haasteita voivat olla myös epäselvä ohjeistus ryhmälle sekä uudelle ohjaajalle. Tästä syystä halusimme tehtäväkorteissa painottaa ohjaamista ja sen kehittämistä. Yksi vastanneista

mainitsi turvallisuusnäkökulman, jonka ymmärtäminen auttaa sekä ratojen toteuttamisessa että ohjaamisessa.

Alaköysiratojen kehittäminen ei herättänyt paljoa ajatuksia vastanneissa. Kaksi vastasi tekemämme käsikirjan kehittävän menetelmien käyttöä huomattavasti Suomessa. Lisäksi he mainitsivat sen, että ratojen käyttö kehittyy jatkuvasti. Suomessa menetelmän käytössä on vastaajien mukaan kehitytty, mutta he eivät osanneet tarkemmin määritellä miten. Vastaajat eivät myöskään tienneet tarkasti, missä muualla maailmassa käytetään alaköysiratoja seikkailukasvatuksen menetelmänä. Kuitenkin kaikki mainitsivat kuulleensa, että niitä käytettäisiin esimerkiksi apuvälineenä liikuntaan, motorisen kehittymisen ja kasvatuksen tueksi sekä koulutuksessa myös muissa maissa.

Vastauksista voidaan päätellä, että tarve kirjoitetulle tiedolle ja yhtenäisten ohjeiden luomiselle alaköysiradoista on suuri. Tekemämme opas herätti mielenkiintoa ja kaivattua kehitystä alaköysiratojen saralla. Vastaajat olivat samoilla linjoilla lähes jokaisen kysymyksen kohdalla. Vastauksien samankaltaisuus saattoi johtua siitä, että vastaajista kolme olivat olleet samoissa koulutuksissa. Seikkailukasvatuksen ”piirit” ovat melko pienet, joten tieto liikkuu usein yksilöltä toiselle. Suurempi vastaajamäärä olisi voinut tuoda enemmän eroavaisuuksia vastauksiin.

Vastaukset tukivat aiempia tekstejämme ja pohdintojamme. Varsinaista uutta tietoa emme kuitenkaan saaneet. Toki olisimme voineet mahdollisesti saada enemmän tietoa ja mielipiteitä, mikäli olisimme tehneet kysymyksistä syvällisempiä. Kyselyn rakenteen ja kysymysmuotoilun tarkempi pohtiminen olisi voinut tuoda työtämme edistävempiä vastauksia. Tietoa oltaisiin myös saatu enemmän, jos vastaajaprosentti olisi ollut suurempi. Alaköysiratojen asiantuntijoita olisi kannattanut kysellä rohkeasti eri ihmisten kautta; niin sanottu puskaradio toimii seikkailukasvatuksen kentällä parhaiten. Kyselyä lähettäessä pelasimme varman päälle ja kyselyt lähtivät paikkoihin, joista tiesimme saattavan löytyä alaköysiratoja hyödyntäneitä henkilöitä. Sen sijaan kyselyä olisi voinut lähettää kaikkiin seikkailutoimintaa hyödyntäviin tahoihin tai yrityksiin. Se olisi ollut myös tietynlaista markkinointia seikkailukasvatukselle ja alaköysiradoille.

6.2 Käsikirjan ”testiryhmän” tulokset

Pohdimme testiryhmän hyödyntämistä jo syksyllä 2017. Aito palaute auttaisi saamaan prosessista kokonaisen. Työn testaaminen ja arvioiminen luovat uskottavuutta ja antaa opinnäytetyömme lukijoille kokonaiskuvan produktista. Lisäksi arvioiminen antaa meille palautetta sen toimivuudesta ja hyödyllisyydestä sekä siitä, olemmeko osanneet huomioida kaikki aloittelijoita koskettavat seikat. Testiryhmältä olisi mahdollisuus saada mahdollisia kehitysideoita, jonka kautta arvioida omaa onnistumistamme. Kriteereinä testiryhmän valinnassa oli kokemattomuus alaköysiratojen rakentamisessa sekä innostuneisuus ja motivoituneisuus oppia menetelmästä. Lisäksi meille oli tärkeää, että testiryhmä käyttäisi ratoja jonkin ryhmän kanssa, eikä vain rakentamisen iloksi. Testiryhmän oman ryhmän iällä ja tasolla ei ollut merkitystä, sillä radat soveltuvat erilaisille ryhmille. Testiryhmän palaute voi auttaa tiedon jakamisessa. Esimerkiksi tyytyväisyys oppaan toimivuuteen ja hyödyllisyyteen voi saada heidät jakamaan tietoa produktista muillekin.

Testiryhmä oli helpointa etsiä ystäväpiiristä. Näin meillä olisi tieto ryhmän taidoista ja kiinnostuksesta sekä varmuus arvioinnin saamisesta. Testaajien etsiminen jäi kuitenkin aikaresursseista vähälle, sillä suoritimme opinnäytetyön ohessa myös muita kursseja ja harjoitteluja. Onneksemme meillä tuli mahdollisuus saada testiryhmäksi kaksi vuosikurssilaistamme, jotka hyödynsivät käsikirjaamme omassa opinnäytetyössään; hyöty oli molemminpuolista. Testaajamme ovat seikkailukasvatuksen suuntautumisopinnoissa syksyllä 2016 kokeilleet alaköysiratojen rakentamista, mutta eivät ole sen jälkeen niitä tehneet. He järjestivät toimintapäivän Humanistisen ammattikorkeakoulun ”Porukalla pääosaan” -hankkeen maahanmuuttajanuorille. Ryhmässä oli seitsemän oppivelvollisuusiän ylittänyttä nuorta, iältään 17-29-vuotiaita. Alaköysiradat olivat yksi osa ”Kevään merkkien metsästys” -luontopolkua. Alaköysiradat valittiin osaksi kokonaisuutta, koska toimintaan haluttiin myös yksi seikkailullisempi osio. (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2017.) Näin ollen saimme oppaan arvioinnin lisäksi näkökulmaa siihen, kuinka radat toimivat osana suurempaa kokonaisuutta. Ennen varsinaista aktiviteettipäivää he harjoittelivat muutaman päivän käsikirjan avulla ratojen rakentamista ja valitsivat tehtäväkorteistamme sopivat radat päiväänsä. Suunnittelumistamme radoista he valitsivat kolme.

Nuoret olivat kokeneet radat jännittävinä, mutta jokainen uskalsi kuitenkin kokeilla niitä. Ohjaajat kokivat, että nuoret olivat päässeet ainakin osittain ylittämään itsensä. Toisena huomiona ohjaajat mainitsivat yhteistyön toimimisen; nuoret auttoivat toisiinsa ja toimivat ”suojelusenkeinä” pyytämättä. Kaiken kaikkiaan nuoret olivat kokeneet radat hauskoina ja nauttineet niiden suorittamisesta.

Suurimpana haasteena toiminnassa olivat olleet liian isot kumisaappaat, jotka olivat lainattu koulumme varustevalmistajasta. Se ei kuitenkaan tuonut suurta turvallisuusrisiä, sillä keli oli kuiva ja liukastumisriski oli pieni. Radat olivat toimineet hyvin myös hameiden kanssa. Ennen toimintapäivää testiryhmä oli pohtinut tekevänsä vaikeampia ratoja. He kuitenkin päätyivät tekemään helpompia ratoja, sillä monimutkaisemmat radat olisivat voineet olla haasteellisempia suorittaa hameen kanssa ja nostaneet kynnystä suorittaa tehtävä. He olivat tyytyväisiä ratkaisuunsa, sillä tavallisesta liinasta ja köydestä oli helppoa tehdä erilaisia versioita. Radoissa oli käytetty liikkuvia ja pysyviä käsilenkkejä sekä löysää yläköyttä.

Vastauksista kävi ilmi, että he pitivät ”Alaköysiradat menetelmänä” -sivuja selkeinä. Tieto löytyi helposti ja oppaan sisältö oli loogisessa järjestyksessä. Ratoja rakentaessa sivuilta löytyvät kuvat ja videot olivat olleet suureksi avuksi kahden vuoden rakentelutauon jälkeen. Palaute oli meille tärkeä, sillä juuri tästä syystä olimme panostaneet näihin yksityiskohtiin. Testaajat mainitsivat liinojen ja köysien kiinnitysten sekä kiristimien käytön olevan huomattavasti helpompaa ohjeiden visualisoinnin ansiosta. Videoilta puolestaan pystyi tarkastamaan vaihe vaiheelta erilaisten solmujen tekemisen, joka helpotti niiden hahmottamista.

Vaikka päällisin puolin sivut antoivat aloittelijoille kattavat ohjeet rakentamisen tueksi, huomasivat testaajat tehtäväkorteissa puutteen. Osaan korteista olisi tullut tarkentaa rakennusohjeita. He mainitsivat palautteessa ”Siksak” -radan, jota harjoitelleessaan huomasivat, että siansorkat olisivat täytyneet kiinnittää köyteen ja liinaan ennen niiden kiinnittämistä puuhun. Oppaassamme on ohjeet perusratojen rakentamiseen, kuten liinan ja köyden kiinnitys puuhun. Palaute oli meille rakentava, sillä emme olleet muistaneet huomioida, ettei aloitteleva köysiratojen rakentaja voi tietää ilman erillistä mainintaa, jos radan rakentaminen vaatii erityisiä toimenpiteitä.

Ryhmälle rakennettavat radat, ainakin itselle uudet radat olisi hyvä aina testata ennen oikeaa tapahtumapäivää. Rakentamisessa voi toisinaan ilmetä haasteita ja olisi hyvä selvittää toiminnan organisoinnin vuoksi, kuinka kauan rakentaminen vie aikaa. Emme halunneet laittaa kortteihin arvioitua kestoaikaa jokaisen radan rakentamiselle, sillä nopeus riippuu esimerkiksi siitä, onko aiemmin rakentanut kyseisiä ratoja. Kehitysidea oli tärkeä oppaan toimivuuden ja meidän kehityksemme kannalta. Muita haasteita he eivät olleet havainneet, emmekä saaneet muita kehitysideoita.

Jatkossa testiryhmä voisi omassa työssään hyödyntää alaköysiratoja ja käsikirjaa uusien ratojen ideoimiseen ja erilaisten ryhmien kanssa. Heidän mielestään alaköysiratoja on esimerkiksi helppoa linkittää koulumaailmaan ja eri oppiaineisiin sekä niiden tavoitteisiin. He mainitsevat muun muassa ryhmän yhteishengen, yhteistyötaitojen sekä ongelmanratkaisukyvyyn kehittämisen. Näin ollen testiryhmä on meidän kanssa yhtä mieltä siitä, että alaköysiradat soveltuvat moneen eri tarkoitukseen ja tapahtumaan.

Kokonaisuudessaan saatu arvio oppaasta oli hyödyllinen. Kouluaasteikolla (4-10) opas sai testiryhmältä arvosanan 8. Testiryhmä oli myös sitä mieltä, että opas lisää alaköysiratojen näkyvyyttä ja siitä on apua monille alaköysiradoista kiinnostuneille henkilöille. Pohdimme sitä mahdollisuutta, että hyvä palaute saattoi olla niin sanotusti ”ystävältä ystävälle” ja olisiko kehittämisideoita tullut enemmän tuntemattomalta ryhmältä. Toisaalta voimme todeta, että oppaasta oli ollut rakentamiseen kuitenkin hyötyä, sillä testaajat olivat kaikesta huolimatta aloittelijoita. Uskomme, että saimme kuitenkin rehellisen palautteen.

6.3 Oma arvio

Käsikirja

Onnistuimme mielestämme melko hyvin käsikirjan toteuttamisessa. Tehtäväkortit, videot, kuvat, rakennusohjeet sekä ohjaamisohjeet onnistuivat, mutta käsikirjan teo-

riaosuuksissa olisi kehittämisen varaa. Yleensä opinnäytetyöprosessi etenee niin, että ensin kirjoitetaan opinnäytetyö, jonka perusteella luodaan produkti. Vaihtoehtoisesti niitä tehdään yhtä aikaa, jolloin ne tukevat toisiaan. Me puolestaan teimme produktin ennen varsinaisen opinnäytetyön aloittamista tilaajan toiveesta. Emme voineet tehdä molempia yhtäaikaaisesti, sillä suoritimme samalla muita opintoihin liittyviä kursseja.

Produktia aloittaessamme syvällisempi ymmärrys seikkailukasvatuksesta ja sen prosessista puuttui, vaikka luimme aiheesta lähdekirjallisuutta. Tästä syystä käsikirjan teoriaosuuksissa on havaittavissa eroavaisuuksia opinnäytetyön teoriaan. Vasta opinnäytetyön tekemisen aikana sekä syventävien harjoittelujen myötä olemme kasvaneet aiheen saralla huomattavasti. Jos saisimme valita uudestaan, tekisimme ensin opinnäytteen ja vasta sitten tuottaisimme produktin. Näin myös tilaaja saisi työstämme ja tietotaidoistamme kaiken hyödyn irti. Emme sulje pois mahdollisuutta parantaa käsikirjaa jälkikäteen ja etenkin testiryhmän arvion perusteella saadut huomiot ovat tärkeitä korjata.

Käsikirjan näkyvyyden kannalta olisi ollut mahdollisesti toimivampi ratkaisu luoda op-paalle kokonaan omat nettisivut. Näin sivuista oltaisiin saatu houkuttelevat ja selkeät, pelkkiin alaköysiratoihin painottuneet sivut. Markkinointia voisi tehdä helpommin, sillä olisimme voineet lähettää linkin saatekirjeineen eri keskuksiin, nuorisotaloille ja yrityksille. Koemme, että omat sivut tavoittaisivat ihmisiä laajemmalla skaalalla. Tämän hetkinen ratkaisu saattaa poissulkea esimerkiksi yritykset, sillä nettisivut ovat suunnattu opettajien käyttöön. Toisaalta tämä ratkaisu tavoittaa nyt myös opettajat, mitä omat nettisivut eivät välttämättä tekisi. Tällä, niin kuin monilla asioilla yleensä on monta näkökulmaa. Emme voi määritellä mikä vaihtoehto olisi toistaan parempi. Pidämme kuitenkin todennäköisempänä, että nuorisotyöntekijät, vapaa-ajanohjaajat sekä esimerkiksi työhyvinvointi- ja elämysyritykset käyttävät menetelmää työskentelemissään, kuin opettajat. Ratojen rakentaminen ja toiminnan järjestäminen vaatii paljon motivaatiota ja jonkin verran aikaa sekä resursseja. Toki toivomme, että myös opettajat saisivat kipinän menetelmän käyttöön ja hyödyntäisivät sitä yhteistyössä muiden aineenopettajien kanssa.

Harkitsimme vaihtoehtoa ottaa testiryhmäksi opettajia. Olisimme mahdollisesti saaneet enemmän näkökulmia ja tietoa siitä, kuinka alaköysiradat soveltuvat opetuksen tueksi. Pidimme ratkaisua kuitenkin melko työläänä sekä meille että opettajille ja tästä syystä luovuimme ajatuksesta. Ensin olisi täytynyt löytää henkilöt, jotka ovat motivoituneita ja kiinnostuneita menetelmän käyttöön. Tämä olisi pitänyt tehdä kyselyn avulla. Aikataulujen yhteensovittaminen sekä opettajien kuljettaminen Nurmijärven kampukselle olisi ollut haastavaa. Kysymys heräsi myös siitä, joutuisivatko opettajat osallistumaan vapaa-ajallaan projektiin. Emme pystyneet järjestämään projektia myöskään koulupäivän ja oppituntien aikana, sillä se olisi vaatinut huomattavasti enemmän resursseja. Tämä ei kuitenkaan poissulje sitä, etteikö tulevaisuudessa voitaisi järjestää tämänkaltaista koulutusta, mikäli menetelmän käyttö herättää enemmänkin kiinnostusta.

Opinnäytetyö

Opinnäytetyöprosessi oli onnistunut ja olemme tyytyväisiä tulokseen. Saimme aika-
taulutettua työt niin, että eteneminen oli jouhevaa eikä suurempia haasteita tullut vastaan. Yhteistyömme sujui vaivattomasti ja ajatuksemme kulkivat käsi kädessä. Puolet opinnäytetyön osista on kirjoitettu yhdessä ja puolet jaoimme keskenämme omien kiinnostuksiemme mukaan. Yhdessä kirjoittaminen toimi kohdallamme mainiosti ja täydensimme toistemme tietoja ja taitoja hyvin niin produktin, kuin opinnäytetyön tekemisessä. Haasteita toi niin sanotun ”punaisen langan” löytyminen sekä sen ylläpitäminen läpi koko työn.

Pohdimme toisinaan olisiko ollut helpompaa tehdä tutkimuspohjainen opinnäytetyö, kuin toiminnallinen. Prosessin alkuvaiheessa oli vaikeaa hahmottaa missä osassa produktimme olisi opinnäytetyössä ja minkälainen työstä tulisi tehdä. Aloitimme työn työstämisen jo tammikuussa 2018, mutta vasta huhtikuussa opinnäytetyön sisältö löysi lopullisen muotonsa. Prosessia olisi voinut mahdollisesti helpottaa esimerkiksi kysymällä ystäviltä mielipiteitä teoriaosuuksien selkeydestä ja toimivuudesta jo aikaisemmassa vaiheessa. Punainen lanka alkoi kuitenkin vähitellen hahmottua prosessin edetessä.

Opinnäytetyön tekeminen herätteli kiinnostusta aiheen jatkamiselle ja mahdollisien tutkimuksien tekemiselle. Työmme tarjoaa seikkailukasvatukselliselle alalle lisää kirjallista materiaalia ja antaa pohjan suuremman kokonaisuuden rakentamiselle. Muutaman vuoden päästä on mahdollista lähteä tutkimaan sitä, onko menetelmä saanut näkyvyyttä työmme kautta. Koska opinnäytetyö on tehty ToiMeen! -hankkeelle, voisi olla hankkeen kannalta hyödyllistä kerätä tietoa siitä, kuinka moni opettaja on ottanut menetelmän käyttöönsä ja minkälaisia kokemuksia he ovat käytöstä saaneet. Lisäksi tietoa voidaan kerätä siitä, miten he ovat opettaneet erilaisia oppiaineita ratoja hyödyntäen.

Kokonaisuudessaan opinnäytetyöprosessi oli haastava, mutta palkitseva. Jatkossa vastaavanlaista työtä tehdessä osaamme pohtia yksityiskohtaisemmin ja tarkemmin esimerkiksi tutkimusmenetelmään liittyvää prosessia ja miten aihetta voisi tutkia paremmin ja kehittävämmiin. Opimme kuitenkin sekä aihealueesta paljon kirjallisuuden ja pohdinnan kautta että tämänkaltaisen kokonaisuuden tekemisestä. Monesti saimme molemmat huomata erilaisten oivalluksien kautta meissä tapahtuneen niin henkistä kasvua kuin ammatillista.

Opinnäytetyöprosessi on auttanut valmistautumaan tulevaan työelämään ja olemme saaneet perehtyä meille tärkeään kasvatukseen. Niin tietotaitomme kuin oman itsensä arvioiminen kasvoi huomattavasti prosessin aikana. Siinä missä seikkailukasvatuksen suuntautumisopintojen jälkeen luulimme olevamme ”valmiita” seikkailukasvattajia olemme prosessin myötä huomanneet, ettemme koskaan voi tulla valmiiksi vaan kehitys jatkuu läpi koko elämän. Tässä vaiheessa voisi kuitenkin sanoa, että olemme vähitellen kehittyneet aiheen asiantuntijoiksi pitkän prosessin tuloksena.

7 YHTEENVETO

Historia ja muuttuvat yhteiskunnalliset piirteet ovat ajansaatossa muokanneet seikkailukasvatusta. Muovautuminen ja kehittyminen ei koskaan pääty eikä voida varmaksi sanoa minkälaista seikkailukasvatus tulee olemaan esimerkiksi kymmenen vuoden päästä. Kuitenkin tämän menetelmän ja sen tavoitteiden voisi sanoa muotoutuvan vähitellen tärkeäksi osaksi vahvistavaa ja osallistavaa nuorisotyötä. Sen lisäksi menetelmän voisi sanoa kuroutuvan lähemmäksi yhteiskunnallisia kasvatustavoitteita. Näitä tavoitteita ovat esimerkiksi uuden opetussuunnitelman tavoitteiden toteutuminen. Opinnäytetyömme tulokset tukevat menetelmän soveltuvuutta niin nuorisotyötä tukevaksi välineeksi kuin opetustuntien toiminnallistamiseksi. Seikkailukasvatus on erinomainen väline opettajien arjen helpottamiseksi sekä oppilaiden motivoimiseksi. Uskomme, että uskallus kokeilla menetelmää työssään palkitaan luokan ja ryhmän sisällä tapahtuvilla tuloksilla. Näitä voivat olla esimerkiksi muutokset oppilaiden koulujaksamisessa ja käytöksessä.

Menetelmän voidaan nähdä kasvavan vuosi vuodelta näkyvämmäksi eri toimijoiden ja sektoreiden keskuudessa. Voidaan pohtia sitä, onko seikkailukasvatus tullut jäädäkseen, vai onko se pelkästään tämän hetken trendi, kuten ulkoilu ja retkeily. Uusi alkava koulutusohjelma Humanistisessa ammattikorkeakoulussa tulee varmasti olemaan yksi syy näkyvyyden lisääntymiseen. Sen lisäksi myös tieto ja ymmärrys siitä, mitä seikkailukasvatuksella tarkoitetaan tulee lisääntymään. Tuloksia ei kuitenkaan voida nähdä ilman aiheen tutkimista, esimerkiksi viiden tai kymmenen vuoden päästä.

Alaköysiradat menetelmänä ovat suuressa murroksessa. Menetelmän kehitys on lähtenyt käyntiin ja kirjoitettua materiaalia köysiradoista on ensimmäistä kertaa saatavilla. Työmme tuo lisäarvoa seikkailukasvatuksen alalle oppaalla, jonka teimme Toi-Meen! -hankkeelle. Turvalliseen rakentamiseen ja ohjaamiseen on nyt saatavilla yhtenäiset aloittelijoille soveltuvat ohjeet. Opasta voivat kuitenkin hyödyntää myös henkilöt, jotka kaipaavat kertausta tai mahdollisesti uusia ideoita rakentamiseen. Tuloksista voidaan päätellä menetelmän soveltuvan niin nuoriso- tai koulutyöhön, kuin yri-

tystoimintaan ja vapaa-aikaan. Menetelmä antaa uusia työkaluja koulumaailman opetusmenetelmien toiminnallistamisen ja nuorten kanssa toimimisen tueksi. Jää nähtäväksi kasvattaako menetelmä näkyvyyttään työmme kautta. Toivomme kuitenkin, että opinnäytetyömme herättäisi kiinnostusta koko seikkailukasvatusta kohtaan.

LÄHTEET

Cavén, Sini 1995. Seikkailutoiminnan historiaa. Teoksessa Tuukka Aaltonen (toim.) Seikkailuohjaajan käsikirja. 1. painos(?). Helsinki: Lasten keskus Oy, 6-9.

Degerman, Patrick & Pohjola, Panu 2002. Sinustako seikkailija? Seikkailun lajiopas. Helsinki: Edita.

Humanistinen ammattikorkeakoulu 2017. Uutinen ”Porukalla pääosaan -hanke tukee maahanmuuttajanuorten koulutusta.” Viitattu 30.4.2018.

<https://www.humak.fi/uutiset/porukalla-paaosaan-hanke-tukee-maahanmuuttajanuorten-koulutusta/>

Humanistinen ammattikorkeakoulu 2018. Bachelor’s Degree in Adventure and Outdoor Education. Viitattu 12.4.2018.

<https://www.humak.fi/en/bachelor-of-humanities-adventure-and-outdoor-education/>

Kallio, Kaija 2017. Lapsen sosioemotionaalisen kehityksen tukeminen varhaiskasvatuksessa. Satakunnan ammattikorkeakoulu. Ammattikorkeakoulun perustutkinnon opinnäytetyö.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/123176/Kallio_Kaija.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Karppinen, Seppo J.A 2010. Seikkailukasvatus- erilainen tapa opettaa ja oppia. Teoksessa Timo Latomaa & Seppo J.A. Karppinen (toim.) Seikkaillen elämyksiä II. Elämyksen käsitehistoriaa ja käytäntöä. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus, 118-135.

Karppinen, Seppo J.A & Latomaa, Timo 2010. Elämys, kokemus – teoriaa ja käytäntöä. Teoksessa Seppo J.A Karppinen & Timo Latomaa (toim.) Seikkaillen elämyksiä II. Elämyksen käsitehistoriaa ja käytäntöä. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus, 9-19.

Karppinen, Seppo J.A & Latomaa, Timo 2010. Seikkaillen elämyksiä II. Elämyksen käsitehistoriaa ja käytäntöä. Rovaniemi: Lapin Yliopistokustannus.

Karppinen, Seppo J.A & Latomaa, Timo 2015. Seikkaillen elämyksiä III. Suomalainen seikkailupedagogiikka. Rovaniemi: Lapin Yliopistokustannus.

Keskinen, Kimmo 2015. Seikkailijasta seikkailukasvattajaksi. Seikkailukasvatus ammattina. 1.painos. Turku: Koulutuskeskus Aavas oy.

Kiilakoski, Tomi & Kinnunen, Viljami & Djupsund, Ronnie 2015. Miksi nuorisotyötä tehdään. Tietokirja nuorisotyön opetussuunnitelmasta. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu, julkaisuja 5 & Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 169. Viitattu 5.4.2018.

<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/106142/978-952-456-203-4.pdf?sequence=1>

Kivelä, Valtteri & Lempinen, Juho 2009. Arki Hallintaan. Nuorten ryhmätoiminnan ohjaaminen. 1. Painos. Turku: KOTA – Lasten ja nuorten hyvinvointi ry.

Korpela, Katariina & Sutinen, Johanna 2018. Opinnäytetyöseminaari 27.4.2018. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu.

Lahtela, Nina-Vanessa & Mäntynen, Henna 2017. Kuva 1. Tehtäväkortti 13 – ”Kippura”. Alaköysiradat. Viitattu 12.4.2018.

<http://toimeen.humak.fi/koulutuspaketti/alakoysiradat-menetelmana/alakoysiradat/>

Lehtonen, Kai 2016a. Kuvio 1. Sisältö: Seikkailukasvatuksen perusopintojen luennot 1.-30.9.2016. Kuvion tekijä Nina-Vanessa Lahtela.

Lehtonen, Kai 2016b. Turvallisuus seikkailukasvatuksessa – luentomateriaali 1.-30.9. Nurmijärvi: Humanistinen ammattikorkeakoulu.

Lehtonen, Kai & Muittari, Jussi & Mäkelä, Eeva 2016. Seikkailukasvatuksen suuntautumisopintojen luennot 1.9-15.12.2016. Nurmijärvi: Humanistinen ammattikorkeakoulu.

Lehtonen, Kai & Mäkelä, Eeva & Pulli, Kalle 2007. Ohjaus seikkailutoiminnassa. Teoksessa Seppo J.A Karppinen & Timo Latomaa (toim.) Seikkaillen elämyksiä. Seikkailukasvatuksen teoriaa ja sovellutuksia. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus, 127-138.

Lindblad, Kim 2018. ToiMeen! -hanke 29.3.2018. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu.

Louhela, Virpi 2010. Seikkailu opetusmenetelmien monipuolistajana. Teoksessa Timo Latomaa & Seppo J.A. Karppinen (toim.) Seikkaillen elämyksiä 2. Elämyksen käsitehistoriaa ja käytäntöä. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus, 150-162.

Manninen-Riekkoniemi, Arja & Parttimaa, Risto 2010. Seikkailukasvatuksen menetelmiä kouluopetuksessa- alakoulun näkemys. Teoksessa Timo Latomaa & Seppo J.A. Karppinen (toim.) Seikkaillen elämyksiä 2. Elämyksen käsitehistoriaa ja käytäntöä. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus, 136-149.

Marttila, Maarit 2016. Elämys- ja seikkailupedagoginen luontoliikunta opetussuunnitelman toteutuksessa: etnografinen tutkimus. Liikuntatieteellinen tiedekunta, Jyväskylän yliopisto. Väitöskirja.

Opetushallitus 2018. Opetussuunnitelman ydinasiat. Viitattu 11.4.2018.

http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/perusopetus/opetussuunnitelma_ja_tuntijako/perusopetus_nyt

Outward Bound Finland 2017a. Elämyspedagogiikka. Viitattu 3.4.2017. <https://www.outwardbound.fi/outwardbound-finland/elamyspedagogiikka/>

Outward Bound Finland 2017b. Outward Bound Finland. Viitattu 30.4.2018. <https://www.outwardbound.fi/outwardbound-finland/>

Pietilä, Kaisa 2018. Reflektointi prosessin eri vaiheissa -luentomateriaali 15.3.2018. Vierumäki: Seikkailukasvatuspäivät.

Räty, Kimmo 2011. Elämyspedagoginen ohjaaminen. Ajatuksia kokemuksellisesta oppimisesta. Lahti: Outward Bound Finland ry.

Suomen Nuorisokeskusyhdistys ry 2018. Seikkailukasvatus. Viitattu 5.4.2018.
<http://www.snk.fi/seikkailukasvatus/>

Sutinen, Petri 2007. Seikkailukasvatus - ihmelääke ongelmiin? Teoksessa Seppo J.A Karppinen & Timo Lomama (toim.) Seikkaillen Elämyksiä. Seikkailukasvatuksen teoriaa ja sovelluksia. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus, 153-160.

Technical Outdoor Industries 2018a. About us. Viitattu 28.4.2018
<https://www.technicaloutdoorsolutions.co.uk/about-us/>

Technical Outdoor Industries 2018b. Temporary Low Ropes Constructor & Instructor. Viitattu 28.4.2018.
<https://www.technicaloutdoorsolutions.co.uk/training-courses/erca-temporary-low-ropes-constructor-instructor/>

ToiMeen! 2018. Hankekuvaus. Viitattu 6.4.2018.
<http://toimeen.humak.fi/suomeksi/62-2/>

Vertex 2018a. Temporary Low Ropes Instructor & Constructor. Viitattu 28.4.2018
http://www.vertex-training.co.uk/course_temp_low.html

Vertex 2018b. Welcome to Vertex Training. Viitattu 28.4.2018
<http://www.vertex-training.co.uk/index.html>

LIITTEET

Liite 1.

Kysymyksiä alaköysiradoista

1. Mistä olet saanut ”koulutuksen” alaköysiratoihin?
2. Mistä sait innostuksen alaköysiratojen käyttöön?
3. Kuinka kauan olet käyttänyt niitä ohjaamisen tukena?
4. Kuinka paljon käytät alaköysiratoja työssäsi?
5. Millaisissa tilanteissa ja millaisten ryhmien kanssa käytät alaköysiratoja?
6. Toimiiko radat paremmin joidenkin tiettyjen ryhmien kanssa? Esimerkiksi yläkouluikäiset, erityisryhmät, maahanmuuttajat?
7. Mihin käyttöön alaköysiradat mielestäsi sopivat parhaiten?
8. Oletko opettanut jollekin toiselle henkilölle köysiratojen rakentamista?
9. Mitkä asiat koet tärkeimmiksi alaköysiratoja ohjatessa?
10. Mihin turvallisuusasioihin tulisi mielestäsi kiinnittää eniten huomiota käsikirjassa?
11. Onko köysiratojen tekemisessä ja ohjaamisessa mielestäsi haasteita? Millaisia esimerkiksi?
12. Voisiko alaköysiratoja ja niiden ohjaamista kehittää jotenkin? Miten?
13. Onko tähän mennessä alaköysiratojen ohjaamisessa ja rakentamisessa kehitytty? Miksi näin?
14. Voiko alaköysiratoja rakentaa mielestäsi turvallisesti usealla eri tavalla?
15. Tiedätkö, käytetäänkö muissa maissa alaköysiratoja seikkailukasvatuksen menetelmänä? Missä?

Liite 2.

Kysely käsikirjan toimivuudesta sekä hyödyistä testiryhmälle

1. Mihin tarkoitukseen käytitte Alaköysiradan käsikirjaa? Esimerkiksi ryhmä?
2. Olivatko Alaköysiradat menetelmänä -sivut selkeät?
3. Oliko ohjeita helppo seurata ja olivatko ohjeet selkeät?
4. Saitko mielestäsi sivuilta kaiken tarvitsemasi tiedon ja ohjeet rakentamis-
ta ja ohjaamista varten?
5. Koitko haasteita alaköysiratojen rakentamisessa?
6. Kehittäisitkö käsikirjaa jollakin tavalla? Esimerkiksi enemmän videoita,
enemmän tekstiä ja ohjeistuksia?
7. Miten voisit jatkossa työssäsi hyödyntää käsikirjaa ja köysiratoja?
8. Koetko, että alaköysiradat saavat riittävää näkyvyyttä opinnäytetyömme
avulla?
9. Sopiiko mielestäsi alaköysiradat koulumaailmaan ja opetustuntien toi-
minnallistamiseksi?
Esimerkiksi jonkin oppiaineen aiheen havainnollistamiseksi.
10. Kokonaisarvosana käsikirjalle kouluasteikolla 4-10?

Muuta kommentoitavaa: